

SISUKORD

Saateks	2
Sissejuhatus	6
I. Alamprogramm „Haridus“	10
II. Alamprogramm „Etniliste vähemuste haridus ja kultuur“	38
III. Alamprogramm „Täiskasvanute eesti keele õpe“	42
IV. Alamprogramm „Ühiskonnapädevus“	50
V. osa „Riikliku programmi juhtimine, hindamine ja asutuste tegevusvõime suurendamine“	64
Основные результаты по выполнению государственной программы «Интеграция в эстонском обществе 2000-2007» Целевым учреждением интеграции в 2003 году	70
Finantsaruanded 2000-2003	78
Integratsiooni Sihtasutuse nõukogu	79
Töötajad	81

CONTENTS

Foreword	3
Introduction	7
I. Sub-programme „Education“	11
II. Sub-programme „The education and culture of ethnic minorities“	39
III. Sub-programme „The teaching of the Estonian language to adults“	43
IV. Sub-programme „Social competence“	51
V. „State programme management, assessment and raising of institutions' capacity“	65
Основные результаты по выполнению государственной программы «Интеграция в эстонском обществе 2000-2007» Целевым учреждением интеграции в 2003 году	70
Financial Statements 2000-2003	78
Governing Board of the Integration Foundation	79
Staff	81

Saateks

Saatesõnad 2003. aasta integratsiooniaruandele jääksid puudulikuks, kui ma ei nimetaks ära selle aasta olulisimat otsust Eesti riigi tuleviku määramisel – rahvahääletust Euroopa Liiduga liitumise küsimuses. See otsus ei jäta puudutamata mitte ühtegi ühiskonnaelu valdkonda ega protsessi, sealhulgas loomulikult ka integratsiooni-protsessi.

Täna, kus Eesti rahva positiivse otsuse tulemusena on Eesti juba Euroopa Liidu liige, Eesti Vabariigi kodanikud on Euroopa Liidu kodanikud ja Eesti on üks osa Euroopa ühtsest majandusruumist, võime kindlalt tõdeda, et ka integratsiooniprotsessi arenemise seisukohalt oli Eesti rahva otsus ainuõige. Eesti kodakondsuse taotlemine on järjekindlalt hoogustunud ning sellele on kaasa aidanud kindlasti ka mitmed seadusemuudatused, mis võeti Riigikogu poolt vastu 2003. aastal. Samuti oleme suutnud olla oluliselt aktiivsemad kodakondsuse taotlemist puudutava informatsiooni edastamisel kodakondsuseta isikutele nii koolide, omavalitsuste kui vähemusrahvuste kultuuriseltside abil. On rõõmustav, et üha suurem hulk mitte-kodanikke, eriti noorte hulgas, on valinud Eesti kodakondsuse taotlemise kasuks, mõistes, et Eesti kui Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsus avab juba lähiajal senisest palju avaramad võimalused nii hariduses kui ühtsel tööjõuturul.

Euroopa Liit jätkas Eesti integratsiooniprotsessi toetamist nii 2003. aastal kui jätkab seda ka lähiaastatel. Üks Phare abiprogramm lõppes ja kohe algas uus. Ettevalmistamisel on mitmed

projektid Euroopa Liidu struktuurifondide vahendite kasutuselevõtmiseks. Integratsiooniprotsesside edukus Euroopa Liidu ühes liikmesriigis on loomulikult väga oluline Euroopa Liidule tervikuna ning saame ka 2003. aasta osas märkida, et Eesti riigi vahendite ja välisabi toel suudeti astuda taas jõudsalt edasi.

Riikliku integratsiooniprogrammi jaoks oli 2003. aasta teatud mõttes vahekokkuvõtete tegemise aasta. On ju riikliku programmi rakendusaeg jagatud kaheks – 2000-2003 ja 2004-2007. Veel 2003. aasta lõpus kiitis valitsuskabinet heaks uue perioodi tegevuskavade prioriteedid ning 6. mail 2004 kiideti valitsuse istungil heaks tegevuskavad tervikuna. Olulisemateks rõhuasetusteks uue perioodi tegevuskavades on keelekümbluse kui ennast õigustanud keeleõppe meetodi laiendamine kogu riigi ulatuses; ettevalmistuste jätkamine selleks, et oleks võimalik seadusega sätestatud tähtajal, 2007. aastal, alustada üleminekut eestikeelsele õppele muukeelsetes koolides, ettevalmistuste tegemine uusimmigrantide koolitamiseks, eestikeelse õppe laiendamine muukeelsetes kutseõppeasutustes, vähemus-rahvuste kultuuriseltside suuremas mahus riigieelarvelise toetuse eraldamine, integratsiooni-programmi sotsiaalmajandusliku suuna intensiivsem edasiarendamine. Need on ülesanded, mis vajavad elluviimiseks suuremas mahus riigieelarvelisi rahalisi vahendeid kui seni ning on rõõmustav, et valitsus on ka seda aspekti silmas pidades oma põhimõttelise heakskiidu integrat-

siooniprogrammi järgmise perioodi tegevuskavadele andnud.

Positiivse arengu tõi 2003. aasta ka vähemusrahvuse kultuuriautonoomia seaduse rakendamise osas. Seadus oli kehtinud küll kümme aastat, kuid tema rakendamine sai võimalikuks alles eelmise aasta kevadest, kui valitsus kinnitas vähemusrahvuse kultuurinõukogu valimise eeskirja. Praegu-seks saame tunnustada Eestis elavaid soomlasi, kes esimese vähemusrahvusena on edukalt jõudnud läbi viia kultuurinõukogu valimised ning riik on alustamas uue kultuuriautonoomiaga

läbirääkimisi selle rahastamise aluste määratlemiseks.

Usun, et käesoleva aastaraamatu lugejad saavad hea ülevaate kõigist konkreetsetest tegevustest paljudes erinevates integratsioonivaldkondades 2003. aastal, mis viidi ellu läbi Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse. Julgen kinnitada, et sihtasutus suutis oma laiahaardelisi ülesandeid eelmisel aastal täita edukalt ning avaldan tunnustust ja tänu nii kõigile sihtasutuse töötajatele kui ka sihtasutuse ja kogu Eesti riigi koostööpartneritele nii Eestis kui välismaal.

Paul-Eerik Rummo
Rahvastikuminister

Sissejuhatus

Aastaraamat annab ülevaate Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse (edaspidi *sihtasutus*) tegevusest ajavahemikus 1. jaanuar 2003 – 31. detsember 2003.

Integratsiooni Sihtasutuse tegevuse eesmärk põhikirja järgi on soodustada integratsiooni-protsesside kulgu Eesti ühiskonnas ning sellest lähtuvalt on sihtasutus rajanud oma töö järgmistele põhimõtetele:

- toetades nn rohujuure tasandilt laekuvaid projekte, julgustada inimesi ühiskonnas laiemalt integratsiooniprotsesside vastu huvi tundma ja neis aktiivselt osalema;
- arendades välja suuremahulisi ja sihtotstarbelisi projekte, suunata sihtasutuse käsutuses olevaid ressursse aktuaalsete probleemide lahendamisele;
- kogudes infot integratsiooniprotsessidega tegelevate asutuste ja projektide kohta, luua koostöösidemeid kõigi huvitatud osalistega.

Alates 2003. aasta 16. aprillist juhatab sihtasutuse 12-liikmelise nõukogu tööd rahvastikuminister Paul-Eerik Rummo.

Sihtasutuse tegevus jaotub tinglikult kaheks valdkonnaks:

- Eesti riigi eraldatud vahendite kasutamise kavandamine, koordineerimine ja haldamine (vahetu projektitoetus), samuti iseseisev projektide väljatöötamine ja teostamine;
- välisriikide ja -organisatsioonide finantseeritavate projektide kavandamine, koordineerimine ja haldamine.

Rahvusvaheline koostöö

2003. aastal viidi lõpule Euroopa Liidu PHARE finantseeritav "Eesti rahvusvahemuste sotsiaalse integratsiooni ja eesti keele õppe

programm" (edaspidi *EL Phare eesti keele õppe programm*) aastateks 2001–2003. Alustati uut programmi „Eesti keele õpe ja eestikeelne õpe muukeelsele elanik-konnale“ (edaspidi *EL PHARE 2003 programm*), mille eesmärk on luua tingimusi ühtse ühiskonna tekkeks, kus Eestis elavatel inimestel on võrdne juurdepääs haridusele ja tööle. Programmi teostamist korraldavad Haridus- ja Teadusministeerium ning Integratsiooni Sihtasutuse PHARE 2003 administratiivüksus. Haridus- ja Teadusministeeriumi programmiametniku ülesanne on heaks kiita konkursidokumendid ja aruanded ning hinnata projekti tulemusi. PHARE 2003 administratiivüksuse ülesanne on toetada programmiametnikku programmi elluviimisel, st koostada tööplaanid, valmistada ette ja korraldada konkursid ja, koostada aruanded ja valvata tegevuste järele. Programmi lepinguid sõlmib Rahandusministeeriumi lepingute sõlmimise ja rahastamise talitus (Central Finance and Contracting Unit – CFCU) ning järelevalvet teostab Euroopa Komisjoni Delegatsioon Eestis.

Varasemate keeleõppeprogrammidega võrreldes on peatähelepanu pööratud eestikeelse aineõppe arendamisele muukeelse õppega koolides ning integratsioonile ühiskonnas laiemalt. Mittetulundus-ühingutel ja kohalikel omavalitsustel on võimalik taotleda rahastamist oma integratsiooni-teemalistele projektidele.

PHARE rahastatavatest keeleõppetegevustest jätkuvad keeleõppekulude hüvitamise projekt "Interest", keelelaagrite ja pereõppe korraldamine ning avalikkuse teavitamine integratsiooni-temaatikast.

Uued töösuunad on õpetajakoolituse arendamine (nii kõrgkoolides kui täiendusõppena), eestikeelse õppe arendamine kutsekoolides ja lasteaedades,

lisaõppematerjalide koostamine ning hiliskeelekümblusklasside loomine (koolitöö osaline üleviimine eesti keelele alates 6. klassist).

2003. aastal jätkus koostöö 27. märtsil 2002. aastal allakirjutatud Eesti ühiskonnas mitmekultuurilisust edendava välisabiprojekti „Integreeruv Eesti 2002–2004“ (edaspidi Mitmekultuuriline Eesti) raames. Norra, Soome, Suurbritannia, Rootsi ja Eesti rahastatud välisabiprojekt on plaanitud kolmeks aastaks kogueelarvega kuni 24,9 mln krooni, millest Eesti riigi panus moodustab 9,7 mln krooni ja välisabi 15,2 mln krooni.

Suur osa projekti tegevustest on keskendunud noortele. Toetatakse eesti keele õpet, sh keelekümblust eelkooli- ning alghariduse tasemel, soodustatakse eesti ja vene keelt kõnelevate noorte omavahelisi kontakte igapäevaelus ning organisatsioonide ja koolide vahel. Tugevdatakse ka mitte-eestlaste keelelist ja professionaalset konkurentsivõimet tööjõutul ning kutsekoolides, kaasatakse mitte-eestlasi Eesti meediasektoris ning suurendatakse mitte-eestlaste teadmisi ja motivatsiooni kodakondsuse taotlemisel.

Projekti juhtkomitee 5.03.2004. a otsusega määrati sihtasutuse 2003. aasta eelarves eraldatud vahenditest (kokku 2 570 000 kr) 565 562 krooni ning välisabivahenditest (kokku 4 905 134 kr) 161 514 krooni 2004. aastal plaanitud tegevuste rahastamiseks.

Oluline areng sihtasutuse rahvusvahelises koostöös oli tehniline ekspertabi Läti Ühiskonna Integratsiooni Fondile (LSIF) ettevalmistustes Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks. Vastutusrikka ülesande täitmiseks moodustati koos KPMG Estoniaga konsortsium. Detsembrist 2002 kuni septembrini

2003 aidati LSIFil Lätile suunatud PHARE programmi raames välja töötada protseduuride süsteemi, et suurendada jätkusuutlikkust ja efektiivsust. Projekti kogumaksumus oli 7 715 744 krooni.

Hallatavate vahendite kogusumma oli võetud kohustuste järgi (sõlmitud lepingud, sh välisabi kasutamiseks, nõukogu ja hindamiskomisjonide otsused vahendite eraldamise kohta) 59,36 miljonit krooni. Sellest moodustas välisabi, mille väljamaksed tegid abiandjad, 5,55 miljonit krooni.

Uued tegevussuunad ja projektid

Sihtasutus on olnud enamiku hallatavate projektide konkreetsete tegevuskavade kavandaja ja koostaja. Euroopa Liidu fondide suunal valmistati ette struktuurifondide projektiideed, mis esitati vastavatele rakendusametitele (Tööturuamet ja Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove). 2004. aastal koostatakse ja esitatakse projekti-dokumente järgmistest valdkondades:

- eestikeelse õppe laiendamine muukeelses kutsekoolis;
- muukeelse elanikkonna integreerimine töö-turule ja
- muukeelsete noorte töötusriki vähendamine

Euroopa Liidu abiprogrammide raames koostas sihtasutus koostöös Rahvastikuministri Bürooga mitu projektidokumenti. Nende pikaldane menetlemine Euroopa Liidu institutsioonides on toonud kaasa algsete tegevusplaanide mitmekordse muutmise ja sellega seonduva lisatöö.

I. ALAMPROGRAMM "HARIDUS"

Alamprogramm kokku 24 681 378 krooni

Eesti ühiskonnas elama ja toime tulema õpitakse koolis, kus omandatakse keeleoskus ja taust-teadmised. Suhtlemises, sh eri rahvuste vahelises suhtlemises, kujunevad huvid ja hoiakud.

Alamprogrammi „Haridus“ tegevuste kavandamisel on aluseks kaks põhieesmärki:

- a) põhikooli lõpetanu on ühiskonnapädev ja valdab eesti keelt kesktasemel;
- b) keskhariduse omandanud noored valdavad eesti keelt olme- ja töösuhtluseks vajalikul määral ning suudavad õppida eesti keeles.

I.1. MISSIOON: KUJUNDADA EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPPESÜSTEEM, KUS RAKENDATAKSE MITMEKESIST JA TÄNAPÄEVAST ÕPPEVARA NING KEELTE KOOSMÕJU ARVESTAVAID KEELE ÕPPIMISE MALLE, ET MUUKEELSEID LAPSED JA NOORED OMANDAKSID EESTI KEELE MOTIVEERITULT NING TULEMUSLIKULT

I.1.a. Keeledidaktika arendamine, keeleõppe meetodikate, õppekavade ja õppevara väljatöötamine, koolitajate koolitus

I.1.a.3.–8. Eesti keele kui teise keele õpetamise programmi väljatöötamine koolieelsetele lasteasutustele ja selle rakendamine

Haridusprogrammide Keskus – 1 400 660 kr

TÜ Narva Kolledžiga on sõlmitud riigihankelepung „Koolitustellimus koolieelsetes lasteasutustes eesti keele kui teise keele õppealuste loomiseks ja koolitajate koolitamiseks“.

Narva Kolledž koos MTÜ Hea Algusega korraldas kaks koolitusmoodulit ning on moodustanud tööühmad järgmiste materjalide loomiseks:

- eesti keele kui teise keele õpetamise programm koolieelses vanuses lastele;
- koolieelse lasteasutuse õpetaja põhikoolituse eesti keele kui teise keele õpetamise mooduli õppekava;
- piirkondliku keeleõppekeskuse mudeli kirjeldus;
- koolieelses vanuses lastele eesti keele kui teise keele õpetamise erinevate meetodite kogu;
- koolieelses vanuses lastele eesti keele kui teise keele õppimise õppevara koos õpetaja-raamatuga;
- koolieelses vanuses lapsele eesti keele kui teise keele õpetamise õppevara koolieelse laste-asutuse õpetaja põhikoolituse ja täiendusõppe korraldamiseks .

Leping lõpeb 2004. aastal.

Koostöös Soome Koolivalitsusega toimus juunis lasteaedade eesti keele õpetajatele kahepäevane koolitus „Kakskeelsus ja teise keele omandamine“ ning detsembris riigihanke tööühmade juhendajatele kolmepäevane koolitus Soomes, et tutvuda sealsete koolieelses vanuses lastele teise keele õpetamise kogemustega, õppevahenditega, õpetajate koolitamisega ja õppekavade koostamisega.

2002. aastal lasteaedades tehtud ankeetküsitluse tulemuste põhjal on koostatud uurimus „Eesti keele kui teise keele õpetamine lasteaias 2002. aastal“, mis annab ülevaate eesti keele kui teise keele õppe seisust,

õpetajate kaadrist ja kasutatavast õppevarast koolieelsetes lasteasutustes. Uurimu-sega saab tutvuda aadressil www.meis.ee.

Aprillis moodustati Eesti Keele Kui Teise Keele Õpetajate Liidu juurde alushariduse töörühm, et ühendada lasteaedade eesti keele õpetajaid, vahendada infot ja kogemusi.

I.1.a.4. Keeledidaktika programmi väljatöötamine koolieelsetele lasteasutustele

„Mitmekultuuriline Eesti“, sh Integratsiooni Sihtasutus – 200 000 kr (sh 136 090 kr määratud 2004. aasta tegevusteks)

Soome Välisministeerium – 1 400 000 kr

2003. aasta sügisest on keelekümbelprogrammi rakendatud üheksas katselasteaias, neist kolm Tallinnas ja kuus Ida-Virumaal. Toimusid erinevad koolitused Eestis ja Soomes nii lasteaedade õpetajatele, juhatajatele ja metoodikutele kui ka lastevanematele, kokku koolitati 79 inimest 177 tunni ulatuses. Eri üritustel tutvustati keelekümbelmetoodikat ja programmi põhimõtet omavalitsuste esindajatele, haridusspetsialistidele jt. Koolituste konspektid on süstematiseeritud ja edastatud kümbelrühmade õpetajatele. On koostatud kümbelrühma õpetaja näidisõppekava (töökava). Lasteaedadele on koostatud ja jagatud ligi 170 õpilaste töölehte.

I.1.a.6. Keeleõppekeskkonna kujundamist soodus-tavate vahendite soetamine ja õppevara väljatöötamine

Ameerika Ühendriikide Suursaatkond Tallinnas – 463 050 kr

Paljude autorite koostöös on valminud 12 pildiraamatust koosnev komplekt. Värvikad suure-formaadilised (A3) raamatud on mõeldud ühislugemiseks ja piltide

kirjeldamiseks. Iga raamat on tervik mõnel kindlal teemal, nt "Meie pere", "Kui ma suureks saan". Raamatus on eesti keele õpetajatele ka metoodikajuhend, kuidas raamatut kasutada ja ühislugemist korraldada; sellekohase koolituse on saanud 142 eesti keele õpetajat. Igale venekeelsele lasteaiale Eestis on antud kuni kaks tasuta komplekti.

I.1.a.8. Eesti keele kui teise keele õppevara mitmekesistamine

Jätkati 2000. aastal alustatud koostööd Ameerika Ühendriikide Suursaatkonnaga Tallinnas eesti keele õppe CD-ROMi loomisel 7.–9. klassi õpilastele. Saatkonna kaasabil saadi tasuta kasutamiseks keeleõppe CD-ROMi loomise tarkvara. Projekti tehnilise keerukuse tõttu on selle lõpetamine lükkunud 2005. aastasse.

EL PHARE eesti keele õppe programm 1 511 513 kr

Interaktiivne keeleõppekeskkond eFant.ee

Alternatiivina otseselt õppekava toetavatele õppematerjalidele on loodud eFant – interaktiivne keeleõppekeskkond venekeelsete koolide 7.–12. klassi õpilastele, kellel seisab ees eesti keele alg- ja kesktaseme riigieksam ning kes soovivad selleks harjutada. Keskkonda saavad kasutada ka täiskasvanud keeleõppijad.

Veebipõhine keskkond sisaldab 60 testi ja 600 harjutust, mis on jaotatud kolme raskusastmesse. Harjutuste aluseks on Riikliku Eksami- ja Kvalifikat-sioonikeskuse (REKK) lugemis- ja kuulamistestid. Õppemoodul on üles ehitatud täisautomaatsena. See jälgib registreerunud kasutaja õppimist, hindab ja mõõdab seda ning vajaduse korral suunab harjutajat sobivamate testide juurde. Lisaks õppemoodulile on keskkonnas veel kommunikatiiv-sioonikeskus ning saab kasutada suurt eesti-vene-eesti sõnaraamatut.

Keelekeskkond eFant

Eesti keele Interneti-kursus on võitnud suure populaarsuse. Tänapäevaks on registreerunud 7603 inimest.

2003. aasta septembris avati uus portaal eFant.ee, kus venekeelsele elanikkonnale avati võimalus õp-pida eesti keelt Interneti kaudu. EFanti töötab välja MicroLink PHARE programmi raames ja Mitte-eest- laste Integratsiooni Sihtasutuse tellimisel. MicroLinki tegevdirektor Ardo Mardisoo sõnul avaldavad eesti keele õppimise soovi inimesed Ida-Virumaalt ja Tallinnast, kuid on ka külalisi Venemaalt, Valgeve- nest, Aserbaidžaanist, Soomest, Rootsist, Gruusiast ja mujaltki.

Estonija 28.10.2003 – Natalja Solovjova

I.1.b. Keelekümbusprogrammi väljatöötamine, arendamine ja rakendamine

I.1.b.9. Keelekümbusprogrammi rakendamine ja arendamine

**Keelekümbuskeskus – 2 934 304 kr
sh välisabi Kanadast – 1 550 787 kr**

Keelekümbusprogrammi juhib Sihtasutuse Keele-kümbuskeskus, mis on loodud vastavalt lepingule Haridus- ja Teadusministeeriumiga. Keelekümbus-programmi rakendatakse 11 vene õppekeelega koolis kogu Eestis: seitsmes koolis on varase ja neljas hilise keelekümbuse programm. Hilis-keelekümbuse klassid avati 2003. aasta sügisel. Keelekümbuskeskus korraldab programmis kaa-satud koolidele ja teistele oma partneritele programmi rakendamise (sh meeskonnatöö, juhtimine jms) ja metoodikakoolitust. Keskus loob

kümbusmetoodikal põhinevat õppevara ning töötab välja õpetajate näidistöökavad.

Et teavitada avalikkust programmi tegevusest ja saavutustest, toimus 14. oktoobril infopäev "Keelekümbus – samm tulevikku" ning aasta lõpus ilmus Keelekümbuskeskuse avalik aruanne "Keelekümbuskeskus: kolme aasta jagu saavutusi", mis jagati kõigile Eesti koolidele ja teistele programmi partneritele.

Eesti keele kui teise keele õppevara mitmekesistamine

**Keelekümbuskeskus –1 206 479 kr,
sh välisabi Kanadast – 841 330 kr**

2003. aastal ilmus kaks keelekümbusmetoodikal põhinevat 3. klassi õpikut koos töövihikuga. Seega saavutati üks varase keelekümbuse programmi põhieesmärgid – on koostatud 1.–3. klassi keelekümbusspetsiifiline õppekomplekt. Tänapäevaks on trükitud ilmunud 6 õpikut ja töövihikut. Kõiki õppe-vahendeid on varem keelekümbusklassides ka katsetatud.

Hiliskeelekümbusprogrammis töötab õppevara koostav tööühm. Hiliskeelekümbuskoolidele on koostatud ja jagatud ligi 500 lehest koosnev komplekt õpilaste töölehti. Töölehed on kättesaadavad Keelekümbuskeskuse veebileheküljel www.kke.ee.

I.1.b.10. Keelekümbuse põhimõtteid järgiva õppekava koostamine

Rahastati õppevara koostamise eelarvereaal

On koostatud varase keelekümbuse 4.–6. klassile ja hilise keelekümbuse 6. klassi õpetaja näidis-töökavad. Samuti täiendati kooli õppekava seoses hiliskeelekümbusprogrammi rakendamisega 6. klassis. Õpetaja näidistöökavad on kättesaadavad Keelekümbuskeskuse veebileheküljel www.kke.ee.

I.1.b.12. Lasteasutuste ja koolide õpetajate keelekümblusmetoodikaalane koolitus

**Keelekümbluskeskus – 2 088 814 kr,
sh välisabi Kanadast – 1 664 988 kr**

Keelekümblusõpetajatele ja programmiga liitunud koolide juhtkondadele ning erinevate sidusrühmade esindajatele korraldati koolitusi. Õpetajate koolitus oli eelkõige metoodika- ja planeerimiskeskne. Koolide juhtkondadele jagati soovitusi, kuidas tõhustada juhtimist ja meeskonnatööd ning toetada õpetajaid. Koolituste konspektid on süstematiseeritud ja koondatud kogumikku, mille on saanud kõik kümblusklasside õpetajad.

I.1.b.14. Keelekümbuluse edukuse teadusuuringud

**Keelekümbluskeskus – 443 393 kr
sh välisabi Kanadast – 93 393 kr**

Kõiki varase keelekümbuluse klasside õpilasi testiti kolm korda õppeaasta jooksul. Kokkuleppel Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskusega tehti I kooli-astme lõpus tasemetööd ning nende analüüs. Lapsevanemate hulgas korraldati kaks küsitlust. Uuringud näitasid, et programmi rakendamine Eestis on olnud edukas ning laste teadmised vastavad riiklikus õppekavas esitatud nõuetele ja keelekümblusprogrammis seatud keele-eesmärkidele.

Kõigis hiliskeelekümblusklassides korraldati sügisel baastestimine, mille tulemused on järgmiste testide võrdluse aluseks.

Teadusuuringute tulemuste lühikokkuvõte on avaldatud Keelekümbluskeskuse avalikus aasta-aruandes "Keelekümbluskeskus: kolme aasta jagu saavutusi".

I.1.b.17. Keelekümblusprogrammi tutvustava filmi loomine

Integratsiooni Sihtasutus – 50 000 kr

Lõpetati 10osaline tõsielusari „Keelekümblejad“, mille eesmärk on tutvustada keelekümblusõpetajate tööd ja näidata keelekümblusklasside tunde, tuues esile keelekümblusmetoodika eripära. Eesti Televisioon edastas sarja 2004. aasta jaanuarist kuni märtsini.

Vene lastele meeldib eesti keel

Ühena neljast koolist õpib Tapa Vene Gümnaasiumi VI a klass neljandat kuud Kanadast pärit hiliskeelekümbuluse metoodika järgi innukalt riigikeelt "Kõik eestikeelsed tunnid loodusõpetusest klassijuhataja tunnini lõimuvad ja toetavad üksteist," lausub õpetaja Jürgenson. "Keelekümbuluse põhimõte ongi see, et ei õpita keelt kui ainet, grammatilist süsteemi, vaid keele kaudu õpitakse tundma maailma, maailma nähtusi ja õppeaineid. See on suur vahe."

Virumaa Teataja 09. 12. 2003 – Avi Pargi

I.1.c. Koolivälised keeleõppemallid

I.1.c.19. Eesti keele laagri ja pereõppemudeli arendamine ja rakendamine ning sellalane koolitus

**„Mitmekultuuriline Eesti“ 3 452 005 kr,
sh välisabi – 1 952 005 kr (sh 56 130 kr määratud
2004. aasta tegevusteks)**

Integratsiooni Sihtasutus – 1 500 000 kr

Keelelaager koondab mitte-eestlastest ning eestlastest noored tegevusse, mille eesmärgid on tasandada keele- ja kultuuribarjääre, arendada suhtlusoskust, motiveerida eesti keelt õppima ning äratada selle vastu huvi. Pereõppeprojektis võivad teismelised mitte-eestlased viibida ühe nädala kuni kaks kuud eesti perekonnas ning aktiivselt osaleda perekonna elus.

Välisabiprojekt „Mitmekultuuriline Eesti“ toetas 2003. aastal 30 eesti keele laagri ja pereõppeprojekti, kus osales kokku 1517 last.

18 laagriprojektis osales 859 eesti- ja muukeelset noort ning 12 pereõppeprojektis 658 muukeelset noort; neist 13 projekti sihtrühmaks olid Eestis elavad sotsiaalse riskirühma noored (553 last). Tulemuste hindamiseks, vahetu kogemuse saamiseks ja laagrioludega tutvumiseks tehti suvel monitooring.

**EL PHARE eesti keele õppe programm –
857 548 kr**

EL PHARE programm toetas 2003. aastal 13 eesti keele laagri ja pereõppeprojekti, kus osales kokku ligi 400 last.

Muukeelsed lapsed viibisid vähemalt 12 päeva eestikeelses peres või suvelaagris, mille programmi kuulus eesti keele õpe.

Keelelaagrite õpetajatele on koostatud keeleõppe metoodikajuhend, mida esitleti projektijuhtidele ja eesti keele õpetajatele.

EL PHARE 2003 programm – 12 491 kr

Alustati ettevalmistusi 2004. aasta suviste keelelaagrite ja pereõppeprojektide korraldamiseks.

Võeti vastu nagu omi ja keel sai selgemaks

Lõppes kolmekümpäevane lastelaager, mille organiseeris Narva keskus "Igale lapsele oma kodu" Integratsioonifondi toetusel. Laager ei olnud organiseeritud mitte ainult vähekindlustatud perede laste puhkuseks, vaid eesti keele õppe tarvis. Projekti nimi oli "Muinasjutt" ja lapsed puhkasid muinasjutuliselt. Lapsed said teada, kuidas eestlased tähistavad jaanipäeva ja said eesti keele selgemaks, sest nad viibisid vastavas keelekeskkonnas. Muret tegi ainult see, et taolisel laagril oli ainult üks vahetus.

Jelena Vassiljeva – õpilane
Krengolmski Prospekt 30. 07. 2003

**I.2. MISSIOON: SIHIPÄRASTADA JA LAIENDADA EESTI
KEELE KUI TEISE KEELE NING TEISTE AINETE
ÕPETAJATE PÕHI- JA TÄIENDKOOLITUST, ET MUU
ÕPPEKEELEGA KOOLIS TÖÖTAKSID
KVALIFIKATSIOONINÕUETELE VASTAVAD
ÕPETAJAD**

I.2.a. Õpetajate täiendusõpe

**I.2.a.1. Eesti keele kui teise keele õpetajate
piirkondliku täiendusõppevõrgustiku
välja-arendamine ja toimimine**

Haridusprogrammide Keskus – 146 180 kr

Piirkondlikud keskused on tegutsenud iseseisvate koolituskeskustena, pakkunud eesti keele kui teise keele õpetajatele erialast täiendusõpet ning nõustanud eesti keele kui teise keele õppe-metoodika valdkonnas. Keskused on toetanud ka aineseksioonide tööd. Keskuste eesmärk on kaasa aidata ainepädevuse suurendamisele.

**I.2.a.2.–5. Võrgustiku õpetajate seminarid,
kogu-mikud õpetajatele, võrgustiku
veebilehe haldamine ja elektroonilise
teabepanga koostamine eesti keele kui
teise keele õpetamisest, eesti keele kui
teise keele õpetajate täiendusõpe**

Haridusprogrammide Keskus – 85 340 kr

Korraldati kaks võrgustiku seminari ja eesti keele kui teise keele õpetajate suvekool. Piirkondlikes keskustes toimus kuus erinevat koolitust. Eesti keele kui teise keele õpetajaid õpetati õppevara koostama. Koolituse tulemusena on kaheksa õpetajat koostanud koolitusmaterjalid, mis on kättesaadavad eesti keele kui teise keele õpetajate koduleheküljel aadressil www.eestikeelteisekeelena.ee ning mida saavad kasutada teisedki eesti keele õpetajad.

I.2.a.6. Toetus tugikeskustele oma piirkonnas täiendusõppe korraldamiseks

Haridusprogrammide Keskus – 37 920 kr

Eesti Keele Kui Teise Keele Õpetajate Liiduga on sõlmitud leping õppematerjalide soetamise, liidu piirkondlike keskuste arendamise ja koolituste korraldamise kohta.

I.2.b. Eesti keele täiendusõpe teiste ainete õpetajatele jm koolitus

I.2.b.9. Täiendusõpe teiste ainete õpetajatele

Haridusprogrammide Keskus – 21 370 kr

Korraldati koolitus eesti õppekeelega koolide õpetajatele, kelle klassides on vähese eesti keele oskusega muukeelseid õpilasi (sh uusimmigrantide ja võõrtöölise lapsed). Õpetajad said uusi teadmisi järgmisel teemadel: muukeelse õpilasega klassis turvatunde loomine, õpilaste tööse haaramise võimalused, tugisüsteemide loomine, hindamine, vigade parandamine.

I.2.b.10. Kutseõppeasutuste eesti keele kui teise keele täiendusõpe

EL Phare eesti keele õppe programm – 1 887 922 kr

Kutsekoolide eesti keele õpetajate hulgas tehti uuring, et selgitada õpetajate koolitusvajadused ning need kutsealad, kus keeleõpet kõige rohkem vajatakse. Analüüsi tulemused näitasid, et õpetajad tunnevad suurimat vajadust võõrkeelte õpetamise meetodika täiendusõppe järele; jätkuvalt on puudus eesti keele õppevahendeist.

Analüüsi tulemusena käivitati suuremahuline projekt, mille jooksul koolitati 22 kutsekoolist 42 eesti keele õpetajat 100 tunni ulatuses. Koolitus keskendus peamiselt võõrkeele õpetamise

metoodikale. Projektis osalejad varustati erialakeele õpetamiseks vajaliku õppekirjanduse ja trükistega.

Koolituses osalenud õpetajatest moodustati kaks töörühma, kes jätkasid tööd. Üks rühm töötas välja kuue kutseala eesti keele kui teise keele aine-kavad, mille põhjal võivad õpetajad koostada omaenda kooli tarbeks eesti keele kui teise keele ainekavu. Ainekavade koostajad said 62 tundi lisaõpet. Teine õpetajate rühm koostas 15 komp-lekti õppematerjale, mis sisaldavad erialakeele tekste, harjutusi, sõnastikke, projektülesandeid jne 11 kutseala jaoks (nt ehitus, ärijuhtimine, asja-ajamine, raamatupidamine jne). Koostatud materjalid on trükitud ning jagatud 31 kutsekoolile. Materjalidega on võimalik tutvuda aadressil www.meis.ee/phare > publikatsioonid > õppe-materjalid.

I.2.b.11. Koolitusprogrammide ja täiendusõppe-mudelite väljatöötamine ning rakendamine

EL PHARE eesti keele õppe programm – 1 031 035 kr

Eesti keele kui teise keele õpetajate koolitus. Õppeprogrammide ja koolitusmaterjalide välja-töötamine

Eesti keele kui teise keele õpetaja pädevusmudelil põhinedes töötasid koolitusasutused välja õppe-programme ja -materjale eesti keele õpetajate taseme- ning täiendusõppeks. Materjalide hulgas on Tallinna Pedagoogikaülikoolis loodud sotsio-lingvistika ja keelepoliitika õpik ning käsiraamat mitteverbaalsetest strateegiatest ning MTÜ Eesti Keele Kui Teise Keele Õpetajate Liidu koostatud metoodikavihik lugemisstrateegiatest. Autorid Tartu Ülikooli Narva Kolledžist koostasid spetsiaalsed materjalid ja ainekava lasteaedade õpetajatele. Tartu Ülikooli ja Tallinna Pedagoogikaülikooli eksperdid töötasid välja materjalid sõnavara ja grammatika

õpetamiseks. Iseseisvalt keelt õppivate inimeste jaoks arendas autorite rühm Tallinna Pedagoogikaülikoolist, Tallinna Tehnika-ülikoolist ja Eesti Raadiost välja häälendamise õppevahendi CD-ROMil. Eesti tavade ja käitumis-normide õpetamiseks valmisid Tartu Ülikooli Narva Kolledžis õpik ja tööraamat. Kokku on eesti keele kui teise keele õpetajatele ja õpetajakutset taotlevatele üliõpilastele koostatud 14 uut õppe-vahendit ning 9 ainekava.

Eesti keele õpetajate arvutiõpe

Eesti keele kui teise keele õpetajatele töötati välja 12tunnine arvutil põhinev koolitustsükkel, kus neile õpetati, kuidas kasutada arvutit õppematerjale luues.

Kursusi korraldati nii algajatele kui ka edasi-jõudnutele nii eesti kui vene keeles. Kokku osales Tallinnas, Narvas, Kohtla-Järvel, Sillamäel, Valgas ja Tartus toimunud tasuta kursustel 250 õpetajat, kes said ka mahuka kausta koolitusmaterjalidega.

EL PHARE 2003 programm – 19 692 kr

Alustati uute koolitusmoodulite väljaarendamist õpetajate taseme- ja täiendusõppeprogrammi-desse. Projektis osalevad Tallinna Pedagoogika-ülikool ja Tartu Ülikool. Eesmärk on välja töötada 10 koolitusmoodulit mitmekultuurilises klassis õpetajatele.

I.2.b.13. Koolieelsete lasteasutuste õpetajate eesti keele kui teise keele õpetamise täiendus-õpe

Haridusprogrammide Keskus – 114 550 kr

Aprillis peeti Ida-Virumaa koolieelsete lasteasutuste eesti keele kui teise keele õpetajatele koolitus-seminar, kus õpetajatele tutvustati erinevaid keele-õppemeetodeid ja

õppevahendeid ning anti praktilisi näpunäiteid tundide korraldamiseks.

Detsembris toimus kogu Eesti lasteaedade eesti keele õpetajatele esimene koolitusmoodul kahe-osalisest koolitusest ümbritseva keskkonna, käelise tegevuse, muusika, mängude jm kasutamisest teise keele õpetamisel, koostööst lapsevanemate ja teiste lasteaiaõpetajatega.

I.2.c. Õpetajate ümberõpe ja töötavate õpetajate täiendusõpe

I.2.c.17. Täiendusõpe prioriteetsetel teemadel

Haridusprogrammide Keskus – 81 700 kr

Koostöös Tartu Ülikooli Narva Kolledži ja Illuka Vallavalitsusega korraldati kahe ainepunkti ulatuses koolitus teemal „Kuidas toimub pagulaste õpe üldhariduskoolis?“. Koolitusel omandati ning täiendati teadmisi ja oskusi mitmekultuurilisest hariduskorraldusest, õppestrateegiatest mitme-rahvuselises klassis, võõrkeele õpetamise meetodikatest, mitmekultuurilises ühiskonnas ja kultuurierinevustega toimetulekust. Koolituse vältel valminud materjale saab kasutada ka edaspidi analoogsetel koolitustel.

Koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga korraldati Eesti-Hollandi koostööprojekt „Võõrtöölise laste hariduskorraldus Eestis“. Projekti eesmärk on valmistada ette hariduskorraldust käsitlev dokument ja vajalike õigusaktide muudatused, koostada ja üllitada algtaseme eesti keele tööraamat ja õpetaja käsiraamat, koostada õpetajakoolituse kava ja rakendus kõrgkoolides ning teavitada avalikkust. Toetati projektis osalejate seminari-nõupidamise korraldamist ning immigrantide ja võõrtöölise laste vanematele mõeldud Eesti haridussüsteemi tutvustava info-materjali tõlkimist vene ja inglise keelde. Projekti lõpptähtaeg on 2004. aasta detsember.

Toetati Eesti Ajalooõpetajate Seltsi seminari „Becoming an Active European Citizen“ korraldamist.

Integratsioon pagulastele

Integratsiooni Sihtasutus viib läbi õpetajate kvalifikatsioonkursused tööks pagulastest õpilastega üldhariduslikus koolis. "Juhul, kui tulevikus peaks tekkima vajadus harida eesti koolides pagulaste lapsi, tahame olla selleks valmis," sõnas kursust korraldava Integratsiooni Sihtasutuse Haridusprogrammide Keskuse programmide juht Toivo Sikk. "Võõrast kultuurist ja keelekeskkonnast pärit laste vastuvõtmine kooliellu ning integreerimine ühiskonda nõuab eriteadmisi ja praegu meil spetsiaalset koolitust saanud õpetajaid pole," lisas ta. Koolituse peamine eesmärk on anda pedagoogidele teadmisi ja oskusi tööks õpilastega, kes tulevad teisest kultuuri- ja keelekeskkonnast. Koolitusprogrammi viib mitmete tuntud lektorite kaasabil läbi TÜ Narva Kolledž.

BNS 08. 08. 2003

I.2.c.18. Eripedagoogide koolituse põhimõtete ja õppekavade väljatöötamine ning eripedagoogide koolitamine

Haridusprogrammide Keskus – 8600 kr

Katsekoolituse materjalide alusel on koostatud ja kirjastatud õpik kõrgkoolile ning muukeelsete õpilastega töötavale aine- ja klassiõpetajale „Muukeelsete õpilaste integreerimine Eesti koolis“, mis sobib õpetajale abivahendiks ning ülikoolides õppevahendiks õpetajakoolituses ja õpetajate täiendusõppes. Õpik on jaotatud kõigile Eesti koolidele ning seda kasutatakse ka Tallinna Pedagoogikaülikoolis õppevahendina.

I.3. MISSIOON: LUUA KOOLIDES TINGIMUSED, MIS TAGAKSID ÕPPERÜHMADE EESTIKEELSE TÖÖ NING KOOLI LÕPETAJATE EESTI KEELE KUI TEISE KEELE OLME- JA TÖÖSUHTLUSEKS VAJALIKUL TASEMEL, ET ÕPPURID INTEGREERUKSID EESTI ÜHISKONDA

I.3.a. Meetmete kavandamine koolide arengu-kavades, ainekavades ja koolituses

I.3.a.1. Eesti õppekeelele ülemineku kavandamine muukeelsete gümnaasiumide, kutseõppe-asutuste ja kõrgkoolide arengukavades

Haridusprogrammide Keskus – 45 730 kr

Koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi ning OÜga Geomedia korraldati seminar-nõupidamine "Kooli pidaja valikud ja vastutus Eesti muukeelse kooli arendamisel aastatel 2003–2010", kus räägiti koolide kogemustest, erinevate (välis)projektide toel korraldatud ja plaanitud tegevustest eesti-keelsele aineõpetusele üleminekul ning erinevatest valupunktidest (sh seadusandlus, muukeelse hariduse hind, koolide arengukavad, pedagoogide ettevalmistus, õppevara, uusimmigrantide laste koolitamine). Haridus- ja Teadusministeerium on välja andnud ettekannete ja sõnavõtude kogumiku.

I.3.b. Eesti ja vene õppekeelega koolide õppekavaarenduse koostöö

I.3.b.6. Programmi "Avatud õppekava" arendamine ja rakendamine

Haridusprogrammide Keskus – 196 910 kr

Kooli arengukava ja õppekava alaseks koolituseks on uuendatud koolituspakette, mida koolid saavad tellida. On uuendatud projekti "Avatud õppekava" kodulehekülge

ning asjaajamine ja info edastamine on korraldatud valdavalt elektroonilisel kujul.

I.3.b.7. Kooliarenduskoolitus, koolitusprotokollide vormistamine ja arhiivimine, lõputööde analüüs ja üldistamine

Haridusprogrammide Keskus – 35 860 kr

Töötati välja strateegia, mis aitab nii eesti- kui ka venekeelsetel koolidel edukalt arendada õpilaste toimetulekut tagavat kultuurilis-integratsioonilise dominandiga kooli õppekava. Katsekooliks võib olla iga kool, kus on edusamme riiklikule õppe-kavale vastava kooli õppekava arendamisel, kus soovitakse oma kogemusi jagada teiste koolidega ja ollakse valmis osalema integratsiooni toetava õppekava arenduses.

Tallinna eesti ja vene õppekeele koolidega on edendatud koostööd kooli arengukava, õppekava ja integratsiooniprotsesside valdkonnas; Tallinna koolides on loodud arendusrühmad ning kujundatud nende toimetulekupädevusi, et tagada õppe ja kasvatuse terviklikkus.

Oktoobris toimus seminar „Avatud õppekava – võti vene õppekeele kooli arengus”.

I.3.b.8. Uute koolitusmudelite ja nende sisu ning koolitusmaterjali väljatöötamine

„Mitmekultuuriline Eesti“, sh välisabi – 340 273 kr (sh 307 914 kr määratud 2004. aasta tegevusteks)

Maikuu toimus avalik stipendiumikonkurss uute kooli õppekavaalaste kirjutiste koostamiseks. Konkursile olid oodatud taotlused 8–10-leheküljeliste õppekavaarendustööd tutvustavate artiklite ning kuni 80-leheküljeliste

metoodikakogumike koostamiseks. Konkursile laekus 17 taotlust, neist rahastati kolm.

2003. aastal valmis venekeelne artikkel „Tõlke-teooria ja -praktika abiks eesti keele ja kultuuri omandamisel”, mille autorid on A. Meimre ja B. Baljasnõi.

2004. aastal on valmimas kaks metoodikajuhendit:

- „Läbivate teemade käsitlese kavandamine kooli õppekavas”, autorid V. Neborjakina, J. Šerman, N. Gontšarov, N. Sazonova, L. Burlova, T. Zarudnjaja, N. Ignatjeva, O. Truhhan ja J. Juhkam;
- „Kooli õppekavaloomed „saladused””, autorid G. Teras ja J. Beljajev.

Ilmunud kirjutised on kättesaadavad sihtasutuse koduleheküljel.

On valminud eesti- ja venekeelsete õppekava-publikatsioonide annoteeritud andmebaas. 2003. aasta lõpuks sisaldas andmebaas üle 1000 kirje. 2004. aastal jätkatakse andmebaasi täiendamist. Andmebaasi koostaja ning haldaja on Eesti Pedagoogika Arhiivmuuseum (EPAM). Andmebaas on kasutajatele tasuta. Eesti- ja venekeelne andmebaas asub EPAMi veebileheküljel www.tpu.ee/epam/.

I.3.b.9. Koolide koostöövõrgustiku tugikeskuste väljaarendamine, võrgustiku arendus, koolitus

„Mitmekultuuriline Eesti“, sh välisabi – 13 919 kr (2002. aasta eelarvejärgi kasutamine)

Aprillis toimus 2002. aastal välja valitud katse-koolidele teine õppekavaarendustöö seminar, kus analüüsiti eesti keele ja eesti keeles ainete õpetamise mudeleid ning kirjeldati mudelite hindamiskriteeriume. Seminaril osalesid 11 katse-kooli õpetajad.

I.3.b.10. Võrgustikukoolide arendustegevuse ja õppekavatöö analüüs, hindamiskriteeriumi-de väljatöötamine, nõustamine

**„Mitmekultuuriline Eesti“,
sh välisabi – 4 272 kr (2002. aasta
eelarvejäagi kasutamine)**

Üldhariduskoolide õppekavaarendustööd üldistava kogumiku tarbeks ankeeteeriti 2002. aastal katse-koolideks valitud 17 vene õppekeelega kooli. Koolid kirjeldasid eesti keele ja eestikeelsete ainete õppe mudeleid ning rakendusega kaasnevaid raskusi.

I.3.b.8.–10. Uute koolitusmudelite ja nende sisu ning koolitusmaterjali väljatöötamine, võrgustikukoolide arendustegevuse ja õppe-kavatöö analüüs, hindamiskriteeriumide väljatöötamine, nõustamine

Haridusprogrammide Keskus – 96 250 kr

2003. aastal töötati välja järgmised koolitus-paketid:

- „Kool kui avatud organisatsioon“;
- „Kooli õppekava loomine, arendamine ja hindamisrubriigi koostamine: rakenduslik aspekt“;
- „Õppimine mitmekultuurilises õppivas ühiskonnas ja nüüdisaegses koolis“
- „Õppimise käsitlus riiklikus ja kooliõppekavas“;
- „Õpetamise individualiseerimine koolis“;
- „Kool kui õppiv organisatsioon õppivas ühiskonnas“.

I.3.b.11. Koolide arendustööd tutvustavate materjalide koondamine, ettepanekud avalikustamiseks ja publitseerimiseks

„Mitmekultuuriline Eesti“,

**sh välisabi – 42 115 kr (2002. aasta
eelarvejäagi kasutamine)**

Alustati eesti ja vene õppekeelega üldhariduskoolide viimaste aastate õppekavaarendustööd tutvustava ja analüüsiva ning teavet koondava kogumiku koostamist. Detsembriks valmis kogumiku käsikiri. Kogumiku koostajate ja retsensentide hulka on kaasatud õppekavaarendustöö eest vastutavate asutuste ja organisatsioonide esindajad ning eksperdid. Kogumik ilmub 2004. aasta sügiseks nii eesti kui ka vene keeles. Kogumik jagatakse koolidele tasuta.

Haridusprogrammide Keskus – 1 090 kr

Anti välja projekti „Avatud õppekava“ brošüür „Kutse dialoogile“ nr 9, mis käsitleb kooli arengukava ja õppekava analüüsi kultuurilis-integratsioonilisest aspektist. Brošüür on edastatud kõigile vene õppekeelega koolidele ja ka haridusametnikele.

I.3.c. Eesti keele kui teise keele süvaõpe

I.3.c.14. Eesti keele süvaõppe arendamine ja rakendamine kutseõppeasutustes

**EL Phare eesti keele õppe programm – vt
I.2.b.10**

I.3.d. Eestikeelset aineõpetust ja eesti keele omandamist toetav õppevara

I.3.d.18. Eestikeelset aineõpetust toetava õppe-vara väljatöötamine põhikoolidele ja gümnaasiumidele

**EL Phare eesti keele õppe programm –
1 576 748 kr**

Rühm autoreid töötas välja eesti keele õppekomplektide seeria venekeelsete koolide 4.–9. klassile. Iga komplekt koosneb õpikust,

töövihikust, 90minutilise helilindist ja õpetajaraamatust. Õppevara koostati nüüdisaegse kommunikatiivse keeleõppemetoodika kohaselt, st kasutatakse autentseid ja adapteeritud tekste ajakirjandusest, lastekirjandusest jne. Ka helikassettidel on autentseid intervjuud ja eesti keelt emakeelena kõnelevate inimeste dialoogid.

Kõik seeria komplektid on üles ehitatud ühiste põhimõtte alusel, mis võimaldab saavutada kõigi keeleõppe osaoskuste – kõnelemise, kuulamise, lugemise ja kirjutamise – tasakaalustatud õpet. Materjale katsetati Ida-Virumaa ja Harjumaa vene õppekeelega koolides 2002. ja 2003. aastal. Käsikirjad on illustreeritud ja toimetatud; komplektid ilmuvad trükist 2004. aastal.

I.3.d.19. Kutseõppeasutuste eestikeelse aineõpe-tuse koolitus- ja ainekavade ning õppe-vahendite väljatöötamine

*EL Phare eesti keele õppe programm –
1 000 000 kr*

vt 1.2.b.10

I.3.d.20. Eesti keele omandamist toetavate metoodikamaterjalide soetamine

Haridusprogrammide Keskus – 2150 kr

Näidisteks soetati Soome Koolivalitsuse soome keele kui teise keele õpetamise metoodikamaterjalid.

I.3.d.22. Eestikeelse lugemisvara ja õppemetoo-dilise kirjanduse soetamine

Haridusprogrammide Keskus – 12 300 kr

Vene õppekeelega koolide raamatukogudele on saadetud Nikolai Baturini venekeelne raamat „Karu süda“, mis on õppekavas kohustuslik kirjandus.

I.4. MISSIOON: ARENDADA EESTI JA VENE ÕPPE-KEELEGA KOOLIDE KEELELIS-KULTUURILIST KOOSTÖÖD, ET PARANEKS ÕPILASTE KEELEOSKUS JA KUJUNEKS SALLIVUS TEISTE KULTUURIDE SUHTES

I.4.1. Kutseõppeasutuste õpilaste vahetusprogrammi mudeli väljatöötamine ja projektide rakendamine

*EL Phare eesti keele õppe programm –
588 471 kr*

Kutsekooliõpilaste vahetus ja tööpraktika Ida-Virumaa ja teiste Eesti piirkondade vahel

Et soodustada Ida-Viru maakonna ja teiste Eesti piirkondade õpilaste vahetust ning edendada tööpraktikat, kuulutati välja kutsekoolidevaheline vahetusprojektide konkurss. Toetati 11 projekti – eriala õppima asunud 122 mitte-eesti noort said võimaluse õppida ja praktiseerida eesti õppe-keelega kutseõppeasutustes. Igas projektis tegid koostööd vähemalt kaks kutsekooli, mitte-eesti õpilaste rühmad õppisid ja praktiseerisid partner-koolis 3–8 nädalat.

Tagasisideküsitluses toonitasid vahetusõpilased oma aktiivse sõnavara suurenemist ning tutvumist kohaliku eestikeelse töö- ja kultuurikeskkonnaga kui kõige positiivsemat projekti tulemust.

I.4.2. Üldhariduskoolide õpilaste lühi- ja pika-ajaliste vahetusprogrammide mudelite väljatöötamine ning rakendamine

*EL Phare eesti keele õppe programm –
475 313 kr*

Koolidevaheline õpilasvahetus

Programmi toetusel õppis 76 venekeelsete koolide õpilast 2–6 nädalat eestikeelsetes koolides. Eesmärgid olid arendada keeleoskust, põhiliselt suhtluskeelt, omandada kogemus

õppida aineid eesti keeles ja osaleda eestikeelse kooli iga-päevaelus.

Lisaks keelepraktikale hindasid vahetuses osalenud õpilased võimalust luua ja tugevdada koolide koostööd. Koolivahetuse ajal töötasid nii eesti kui ka vene kooli õpetajad koos, et jälgida õpilaste keelelist arengut ning kohanemist võõrkeelses koolielus.

Tarvis on rohkem suhelda

15 maakooli õpilast olid Kohtla-Järvel, et omandada vene keele suhtlusaluseid. Selle aasta augustis viibisid Kohtla-Järve 3. kooli õpilased õpetaja Jelena Ohaka projekti raames, mida toetas Integratsioonifond, Jõgeva maakonnas Maarja külas. J. V. Veski nimelises koolis leidsid nad endale sõpru, kellega praktiseerida eesti keelt. Projekti autor Jelena Ohakas ütles, et projekt jätkub vastavalt kahe kooli kokkuleppele ja novembris suunduvad 15 3. kooli õpilast Maarjasse, kus nad hakkavad kõiki aineid eesti keeles õppima.

*Estonija
Kapov*

27. 10. 2003 – Jevgeni

I.4.3. Eesti- ja muukeelsete koolide ühised ainevõistlused

Haridusprogrammide Keskus – 80 500 kr

Eesti ja vene õppekeele koolide 7.–12. klasside õpilastele korraldati interaktiivne (veebipõhine) kodanikupäeva viktoriin, mille eesmärk oli süven-dada noorte teadmisi Eesti Vabariigi põhiseadus-likest institutsioonidest, inim- ja kodanikuõigustest, vabadustest ja kohustustest. Viktoriinist võttis osa üle 2000 õpilase, vene õppekeele koolide õpilased aktiivsemalt kui eesti õppekeele koolide õppurid. Maksimumtulemuse saavutas 248 õpilast.

I.4.5. Üldhariduskoolide õpetajate vahetus-programmi mudeli väljatöötamine ja rakendamine

EL Phare eesti keele õppe programm – 173 094 kr

Valmistati ette mudel venekeelsete koolide aineõpetajate keele- ja erialapraktikaks eesti õppekeele koolis. Viidi ellu 12 eesti- ja venekeelsete koolide koostööprojekti. Projektide eesmärk oli parandada venekeelsete koolide õpetajate eesti keele oskust eestikeelses kesk-konnas töötades ning anda neile võimalus vahetada erialakogemusi. Kokku osales koos-tööprojektides 113 õpetajat, kellest 57 olid praktikandid venekeelsetest koolidest ning 56 juhendajad eestikeelsetes koolides.

I.5. MISSIOON: LUUA MUUKEELSETELE ÕPILASTELE TINGIMUSED SELLEKS, ET NAD TAHAKSID JA OSKAKSID TOIMIDA KODANIKUNA, TEEKSID TEADLIKULT OTSUSEID EDASISE ÕPITEE JA TÖÖELU KOHTA

I.5.a.1. Kodanikukasvatuse kontseptsiooni välja-töötamine ja rakendamine riiklikus õppe-kavas

Haridusprogrammide Keskus – 49 020 kr

Toetati Euroopa Liidu põhiõiguste hartat selgitavate kommentaaride koostamist ja tõlkimist vene keelde, millega saab tutvuda Eesti Inim-õiguste Instituudi koduleheküljel. Üldhariduskoolide ühiskonnaõpetuse õpetajatele koostati meeles-pea, kuidas käsitleda Euroopa Liidu põhiõiguste harta temaatikat ainetundides.

Telliti kodanikukasvatuse kontseptsiooni teoreetilise-metodoloogilise osa ja sellekohase terminoloogia (koos ingliskeelsete vastetega) koostamine.

1.5.a.2. Kodanikukasvatuse ja Estica õppevara mitmekesistamine

**„Mitmekultuuriline Eesti“ 107 892 kr,
sh välisabi 7 892 kr;**

Integratsiooni Sihtasutus – 100 000 kr määratud 2004. aasta tegevusteks

Eesti ja vene keeles on üllitatud lisamaterjal põhikooli ning gümnaasiumiosa ajaloo ja kodanikuõpetuse tundideks „Eesti omariikluse arengust. Dokumentide kogumik“. Kogumik sisaldab Eesti omariikluse arengut kajastavate dokumentide terviktekste aastatest 1917–2001, sh kõik Eesti põhiseadused, seadusandlikke tekste nii möödunud sajandi I poolel iseseisvast Eestist, võimuvahetusest 1940. aastal kui ka 1980.–90. aastatest Eesti iseseisvumise seisukohalt olulisi materjale. Mitmed tekstid ilmusid nimetatud väljaandes vene keeles esimest korda. Väljaande venekeelse tõlke tiraaž on 5000 eksemplari ning see on jagatud kõigile vene õppekeele ja kakskeelsetele koolidele klassikomplektide kaupa.

1.5.a.3. Rahvuskultuurilist identiteeti toetavate materjalide väljatöötamine

Haridusprogrammide Keskus – 2000 kr

Koostöös rahvuskultuuriseltsidega hakati põhikoolile koostama vihikute sarja, mis tutvustab õpilastele eri rahvuste kultuuri ja kombestikku. Kavas on avaldada juhend, mis aitab rahvuskultuuriseltside esindajail materjale koostada.

1.5.a.4. Mitmekultuurilise kooli kontseptsiooni kujundamine

Haridusprogrammide Keskus – 74 670 kr

On antud välja koostöös TÜ Narva Kolledžiga korraldatud seminari ettekannete kogumik

„Mitmekultuuriline kool Eestis“, osaliselt vene- ja ingliskeelsete tõlgetega. Ettekanded käsitlevad muu hulgas haridust mitmekultuurilises ühiskonnas, Eestis levinumaid kakskeelseid õppemudeleid ning ka Läti vastavat kogemust.

On koostatud kvalitatiivne uurimus/hinnang „Eesti ühiskonna mitmekultuurilisus“seni sel teemal kirjutatu ja ankeetküsitluse põhjal. Hinnangus on tehtud ettepanekuid, mida peaks Eesti üldharidus-süsteem arvestama õppe sisus, õpetajakoolituses, õpetamismetoodikas ja hariduskorralduses, lähtu-des ühiskonna mitmekultuurilisusest.

1.5.b. Koolitus kodaniku ja mitmekultuurilise kooli teemadel, teavitamine ja nõustamine

1.5.b.5. Õpetajate ja koolijuhtide täiendusõpe kodaniku ja mitmekultuurilise kooli teemadel

Haridusprogrammide Keskus – 69 540 kr

Novembris korraldati vene õppekeele koolide ühiskonnaõpetuse õpetajatele 2 ainepunkti ulatuses koolituskursuse „Aktiivõppemeetodid ühis-konnaõpetuse tundides“ esimene moodul, mille eesmärk oli tutvustada aktiivõppe võimalusi, pakkuda kogemusõppe kaudu võimalust leida endale sobivaid töömeetodeid.

1.5.b.9. Integratsiooniteabe olemasolu tagamine

Haridusprogrammide Keskus – 60 000 kr

Koostöös Jaan Tõnissoni Instituudi ja ASiga Delfi avati aadressil www.rus.delfi.ee/jti/ venekeelne kodanikulehekülg, et lihtsalt ja arusaadavalt selgitada inimõigusi ning erinevaid seadusi.

II. ALAMPROGRAMM “ETNILISTE VÄHEMUSTE HARIDUS JA KULTUUR”

Alamprogramm kokku 1 059 639 krooni

Eesti on mitmekultuuriline maa, kus elab rohkem kui 100 rahvuse esindajaid. Alamprogrammi sihtrühmad on nii põlised rahvusvähemused kui ka alles 20. sajandi teisel poolel ja 21. sajandil Eestisse rännanud etnilised vähemused.

Tegevuste eesmärk on võimaldada etnilistel vähemustel säilitada ja edendada oma kultuuri, saada emakeeleõpet ning vabaharidust oma emakeeles.

II.1. MISSIOON: SUURENDADA EESTI ÜHISKONNA TEADLIKKUST KULTUURIERINEVUSTEST, LAIENDADA EESTIS ELAVATE RAHVUSVÄHEMUSTE VÕIMALUSI KEELELISE JA KULTUURLISE ERIPÄRA SÄILITAMISEL NING AVARDADA NENDE TEADMISI EESTIST

II.1.4. Muuseumide pedagoogilised programmid

EL PHARE eesti keele õppe programm – 454 181 kr

Tegevus on keskendatud koolivälise õppetegevuse aktiivistamisele muuseumide, huvikoolide, loodus-kaitsealade, näituste, raamatukogude, kultuuri-asutuste jms vahendusel. 2002. aastal korraldatud konkursiga kutsuti nimetatud asutusi aitama kaasa koolivälise õppetegevuse aktiivistamisele. 2003. aasta jooksul valmisid riiklikust õppekavast lähtuvad õppematerjalid ja -programmid (sh elektroonilised) Eesti muukeelsete koolide 1.–12. klassi õpilastele peaaegu kõigi õppeainete õppimiseks.

Materjalide hulgas on töövihikud, laua- ja pörandamängud, töölehtede mapid, slaidiprogramm, helilindid, elektroonilised töölehed,

laulik CD-l, õppefilmid, ent ka näiteks mudellennukikomplekt ja animafilmi loomiseks vajalik tööriistakast.

Et julgustada venekeelsete koolide õpetajaid otsima õppeprogramme, mis jäävad kooliprogrammist väljapoole, on välja antud kakskeelne (eesti ja vene) illustreeritud kataloog, kus on esitatud väljatöötatud materjalid ja programmid. Neid esitleti ka infotunnis, kus osales ligi 100 õpetajat vene õppekeelega koolidest.

II.2. MISSIOON: TOETADA RAHVUSKULTUURISELTSIDE, KUNSTIKOLLEKTIIVIDE JA PÜHAPÄEVAKOOLIDE TEGEVUSE KAUDU RAHVUSVÄHEMUSTE KEELE JA KULTUURI SÄILIMIST

II.2.1. Pühapäevakoolide staatuse määramine ja nende riikliku toetamise aluste väljatöötamine

Haridusprogrammide Keskus – 26 400 kr

Korraldati koolituspäevad rahvuskultuuriseltside pühapäevakoolide esindajatele Tallinnas ja Jõhvis, kus pühapäevakoolidele tutvustati võimalust registreerida end era-huvikoolina. Selle tulemusena on Haridus- ja Teadusministeeriumis registreeritud üks pühapäevakool.

II.2.2. Pühapäevakoolide õpetajate koolitus

Haridusprogrammide Keskus – 100 600 kr

Avaliku projektikonkursi „Rahvusvähemuste emakeele õpetajate täienduskoolituse õppekava väljatöötamine ja täienduskoolituskursuse korraldamine“ tulemusena korraldas Tartu Ülikool

rahvusvähemuste emakeele õpetajatele koolituse ainemetoodika, keeleõpetusdidaktika, ülddidaktika ja haridusteooria valdkonnas.

II.2.3. Rahvuskultuuriseltside, kunstikollektiivide ja pühapäevakoolide projektide toetamine

Integratsiooni Sihtasutus – 478 458 kr

Igaaastase projektide esitamise kahe vooruga (kevadine ja sügisene) konkursi raames toetati 32 projekti. Konkursi eesmärgid on laiendada Eestis elavate etniliste vähemuste keelelise ja kultuurilise eripära säilitamise võimalusi, suurendada Eesti ühiskonna teadlikkust kultuurierinevustest, arendada kolmanda sektori ja riigiinstitutsioonide integratsioonialast koostööd. Toetatud projektide nimekirjaga saab tutvuda sihtasutuse veebi-leheküljel www.meis.ee > Integratsiooni Sihtasutus > projektid.

Eesti armeenia kunstnikud

Mustpeade Majas korraldatud Eestis elavate armeenia kunstnike näitusel on esitatud viie kunstniku 18 tööd. Näituse eesmärk oli koguda ühte saali kunstnikud, keda seovad ajalooline kodumaa Armeenia ja Eesti, mis on saanud nende teiseks kodumaaks.

Eesti Armeenia Rahvusseltsi juhatuse esimees Juri Vartanjan teatas, et näituse ametlikuks organiseerijaks olid Tallinna Armeenia kogukond, keda toetas Integratsiooni Sihtasutus.

Estonija 23. 07. 2003 – Anait Mesropjan

**II.3. MISSIOON: SOODUSTADA
RAHVUSKULTUURISELTIDE KOOSTÖÖD
OMAVAHEL JA RIIGIGA**

II.3.2. Perioodiliste teabepäevade korraldamine rahvuskultuuriseltsidele

Integratsiooni Sihtasutus –

vt IV.1.2

III. ALAMPROGRAMM “TÄISKASVANUTE EESTI KEELE ÕPE”

Alamprogramm kokku 7 590 225 krooni

Eestis elavate mitte-eestlaste olulise enamuse välispäritolu ja kompaktna territoriaalne paigutus on põhjustanud keelelise eraldatuse. Olles paljudel juhtudel emakeeleoskuse minetanud juba enne Eestisse saabumist, valdavad nad ühise suhtlus-keelena ainult vene keelt. See mõjutab nii nende eesti keele õppimise motivatsiooni kui ka hoiakut ja suhtumist. Samas aitab riigikeeleoskus vähendada mitte-eestlaste eristatust ühiskonnaelust.

Alamprogrammi eesmärk on luua täiskasvanutele, kes ei ole enam hõlmatud kooli- ega kõrgkooli-haridusega, võimalusi parandada eesti keele oskust ja suurendada sotsiokultuurilist pädevust.

III.1. MISSIOON: ARENDADA EESTI KEELE TASEMEEKSA-MITE SÜSTEEMI JA SELLEGA SEOTUD NÕUSTAMIST, ET TAGADA EKSA MITULEMUSTE SUUREM USALDATAVUS NING POSITIIVNE TAGAMISMÕJU EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPPELE

III.1.2. Keeleeksameid ja eksamikorda tutvustavate materjalide koostamine ning levitamine

EL PHARE eesti keele õppe programm – 60 000 kr

Vene keeles on välja antud kaks trükki brošüüri (kumbagi 5000 eksemplari), mis sisaldab potentsiaalsetele õppijatele infot projekti “Interest” kohta.

Præguste ja potentsiaalsete keeleõppijate jaoks on koostatud 8 teabelehte praktilise infoga riiklike keeleeksamite, keele õpetamise metoodika, õppematerjalide, keeleoskuse

tasemete kirjelduse jne kohta. Sama materjal on kättesaadav vene keeles veebileheküljel www.interest.edu.ee ja eesti keeles veebileheküljel www.meis.ee/phare

III.1.3. Tasemeeksamite süsteemi arendamine

Haridusprogrammide Keskus – 50 180 kr

Toetati Ungari, Eesti, Läti ja Leedu testiarendusprojekti „DevProTHELL“. Koostöös Euroopa Testijate Assotsiatsiooni (ALTE) ja Euroopa Liidu SOCRATES programmi alaprogrammiga LINGUA D töötati välja testimisalase terminoloogia sõnastik, keele-tasemete kirjeldused enesehinnangust lähtudes, juhend eksamiülesannete koostajatele, kontrollküsimustik eksamiülesannete hindamiseks ja eesti keele kirjeldus nn läbimurde tasemel.

III.2. MISSIOON: LUUA TÄISKASVANUD MITTE-EESTLASTELE EELDUSED KEELELIS-KOMMUNIKATIIVSEKS INTEGRAT-SIOONIKS KVALITEETSE EESTI KEELE ÕPPE KÄTTE-SAADAVUSE NÄOL

III.2.2. Keeleõppemotivatsiooni käsitlevate uuringute tellimine

EL PHARE eesti keele õppe programm – 46 435 kr

2002. aastal telliti muukeelse elanikkonna eesti keele õppe vajadusuuring, et selgitada välja inimeste arv, kes töötavad kaubanduses ja teeninduses, transpordi-, haridus- ja meditsiini-valdkonnas või avaliku halduse süsteemis ning kellel ei ole nõuetele vastavat eesti keele taseme-tunnistust. Uuringus analüüsiti ka potentsiaalsete eesti keele õppijate soove ja motivatsioonitegureid. Uuringu raportiga on

võimalik tutvuda aadressil www.meis.ee/phare
> publikatsioonid > trükised.

III.2.7. Metoodika- ja didaktikajuhendite koostamine õpetajatele

***EL PHARE eesti keele õppe programm –
182 920 kr***

Eesti keele õpetajaile on koostatud teise keele õpetamise metoodika käsiraamatud.

Käsiraamatu „Keeleoskuse mõõtmine“ teema on Euroopas ja Eestis kasutatavad võõrkeeleoskuse taseme mõõtmise meetodid (ALTE süsteemid ning testide tüübid, riiklikud eesti keele tasemeeksamid jne). Raamatus kasutatud illustratiivne materjal põhineb eesti keele kui võõrkeele taseme mõõtmisel.

„Eesti ja vene keele kontrastiivgrammatika väike käsiraamat“ vaatleb eesti-vene grammatika-nähtusi. Venekeelse käsiraamatu teemade valik põhineb eesti keele õppekaval, keskendudes lingvistilistele seikadele (tüüpvidele), mis erinevad keeleti. Esitatakse süstemaatiline eesti ja vene keele grammatikakategooriate võrdlev analüüs, kusjuures illustratiivne materjal keskendub eesti keelele ning võimaldab seda võrrelda vene keelega kõigis uuritud ilmingutes. Käsiraamatus analüüsitakse ka üldhariduskoolides õppivate mitte-eestlaste tüüpvigu.

**III.3. MISSIOON: LAIENDADA
MUUKEELSETELE TÄIS-KASVANUTELE EESTI KEELE
ÕPPE VÕIMALUSI, ET TAGADA EESTI KEELE OSKUS
OLME- JA TÖÖ-SUHTLUSEKS VAJALIKUL TASEMEL**

III.3.1. Sotsiaalselt prioriteetsete rühmade (meedikute, politseinike, päästetöötajate) keeleõppe toetamine

***EL PHARE eesti keele õppe programm –
1 479 398 kr***

Eesti suhtluskeele kursused

Projekti toel korraldati eesti suhtluskeele kursused politseiametnikele, päästetöötajatele, vangla-ametnikele ja meditsiinipersonalile, et avardada nende võimalusi Eesti tööturul ning vähendada sotsiaalset ja asukohast tulenevat isoleeritust.

Eesmärk oli pakkuda 60 tunni ulatuses tasuta keeleõpet 600 inimesele nii alg- kui ka kesktasemel.

Osalejate keeleoskus paranes märgatavalt. Algul tehtud kommunikatiivsete keeleoskuste testis saavutasid osalejad keskmiselt 12,45 punkti 20 võimalikust, kursuse lõputesti tulemus oli aga üle 3 punkti parem, s.o 15,53 punkti. Ida-Virumaa õppurite keskmine tulemus oli Harjumaa omadest küll 2 punkti väiksem, kuid see võib tuleneda üldisest eesti keele oskuse nõrgemast tasemest Ida-Virumaal ning piiratud praktiseerimis-võimalustest.

III.3.3. Ulatuslik keeleõppe tulemuspõhine doteerimine – keeleõppe tagasimakse programm "Interest"

**EL PHARE eesti keele õppe programm –
2 306 017 kr**

Jätkati 1999. aastal EL PHARE eesti keele õppe programmi alustatud tagasimaksesüsteemi "Interest", mille järgi hüvitatakse eesti keele tasemeeksami või kodakondsuse taotleja eesti keele eksami edukalt sooritanutele kuni 50% keeleõppekuludest.

2003. aasta lõpu seisuga on tagasimakseid tehtud **7829** üksikõppurile. Enamik neist on sooritanud algtaseme keeleeksami, mis on piisav kodakondsuse saamiseks.

EL PHARE 2003 programm – 335 303 kr

Projekt "Interest" jätkus 2003. aasta novembris tööd alustanud EL PHARE eesti keele õppe projekti raames.

III.3.4. Tööjõuvahetusprogrammi väljatöötamine, rakendamine ja arendamine

**„Mitmekultuuriline Eesti“ – 318 552 kr,
sh välisabi – 190 559 kr;**

**Integratsiooni Sihtasutus – 130 000 kr (sh
11 135 määratud 2004. aasta tegevusteks)**

2000. aastal väljatöötatud mudeli „Eesti-sisene tööjõuvahetus keelepraktika eesmärgil“ rakendamiseks väljakuulutatud konkursi korras rahastati 2 projekti. Kokku osales tööjõulähetuses 10 Ida-Virumaa kohaliku omavalitsuse ametnikku ning 16 Narva ja Kohtla-Järve kutsekooli õpetajat. 2003. aastal oli tegemist järjekordse katseprojektiga, mille käigus valiti prioriteetsetele sihtrühmadele tööjõulähetuse korraldajad (koordineerijad) – Avaliku Teenistuse Arendus- ja Koolituskeskus ning Narva Kutseõppekeskus.

Idavirulane praktiseeris Elvas eesti keelt

Avaliku Teenistuse Arendus- ja Koolituskeskus (ATAK) ja Integratsiooni SA korraldavad välisabi projekti "Mitmekultuuriline Eesti" raames mitte-eestlastest kohalike omavalitsuste ametnikele tööalaseid lähetusi, aitamaks muukeelsel ametnikul eestikeelses olme- ja töökeskkonnas täiendada erialaseks tööks vajalikku eesti keele oskust. Sama projekti raames viibis kuuajalisel lähetusel Elvas Kohtla-Järve linnavalitsuse jurist Maksim Fedotov.

Elva Postipoiss

29. 11. 2003 - Sirje Veldi

III.4. MISSIOON: TOETADA MITTE-EESTLASTE KEELELIS-KOMMUNIKATIIVSET INTEGRATSIOONI AVALIKKUSE KAASAMISE JA TEAVITAMISE KAUDU

III.4.1. Sotsiaalreklaamikampaaniad keelelis-kommunikatiivse integratsiooni soodustamiseks, sh eesti keele maine tõstmiseks ja keeleoskuse väärtustamiseks

**EL PHARE eesti keele õppe programm –
2 702 859 kr**

Aastail 2003 jätkus kampaania "Keel toidab!", mille eesmärgid olid anda piisavat infot keeleõppevõimaluste kohta, edendada projekti "Interest" ning suurendada keelekursustele regist-reerujate voogu.

2003. aasta kevadel alustati suurt integreeritud kommunikatsioonitegevust, mis oli keskendunud nii eestlastele kui ka mitte-eestlastele. Näiteks oli kampaania "Lugu sellest, kuidas ma eesti keelt õppisin" mõeldud selleks, et avaldada tunnustust eesti keele õppijatele, luua positiivne suhtumine eesti keelt võõrkeelena kõnelejatesse ning julgustada eesti keelt emakeelena kõnelevaid inimesi olema heatahtlikud suhtluspartnerid.

Info eesti keele õppe võimaluste kohta tehti kättesaadavaks vene keeles, mistõttu kasvas

teadlikkus mitte-eestlastest elanike hulgas ning suurenes keelekursustele registreerunute arv.

Ainult emakeelt valdavad inimesed said integratsioonivaldkonnast rohkem teada ning nad kaasati meediakanalite kaudu ühiskondlikku arutellu.

Marina lugu

"Olen 13aastane, elan Kohtla-Järve linnas. Saadan Teile oma loo, kuidas ma õppisin eesti keelt", selliste sõnadega adresseeriti Kohtla-Järve Slaavi Gümnaasiumi 7b klassi õpilase Marina Zolotõhhi kiri Tallinna. Kaevurite linna koolitüdruk oli Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse ja Kirjandusmuuseumi korraldatud konkursi "Lugu, kuidas ma õppisin eesti keelt" kõige noorem osavõtja. Konkursist osavõtjad olid erinevates vanustes, enamuses Tallinna ja Ida-Virumaa elanikud.

Molodjoz Estonij 21. 10. 2003 – Jevgeni Ašihmin

III.4.2. Teabepäevade ja infoürituste organiseerimine keeleõppe sihtrühmadele

***EL PHARE eesti keele õppe programm –
106 454 kr***

Finantseeriti tasuta infotelefoni keeleõppijaile. Numbril 800 9999 teavitatakse muukeelset elanikkonda eesti keele kursustest, õppematerjalidest, riigieksamitest, keeleseaduse nõuetest jms.

Korraldati teabe- ja koolituspäevi, kus konkursis osalejatele tutvustati konkursi tingimusi, korraldati regulaarseid kokkusaamisi õppematerjalide autoritele, informeeriti keelefirmade juhte ja eesti keele õpetajaid tasemeeksamitega seotud küsimustest.

Organiseeriti avalikke sündmusi ja pressikonverentse, et teavitada avalikkust programmi tegevuste tulemustest, tutvustada trükis avaldatud õppevara jm. .

Organiseeriti avalikke sündmusi ja pressikonverentse, et teavitada avalikkust programmi tegevuste tulemustest, tutvustada trükis avaldatud õppevara jm. .

III.4.3. Elektrooniliste infokanalite arendamine

EL PHARE eesti keele õppe programm

Kolmes keeles (eesti, vene ja inglise) toimival EL PHARE eesti keele õppe programmi veebileheküljel www.meis.ee/phare on avaldatud pidevalt infot käimasolevate PHARE programmi konkursside ja tegevuste kohta.

IV. ALAMPROGRAMM "ÜHISKONNAPÄDEVUS"

Alamprogramm kokku 6 942 607 krooni

Ühiskonnapädevus tähendab isiku võimet toimida adekvaatselt kõigil ühiskonnaelu tasanditel. Selle kujunemise võti on inimeste võime organiseeruda ühishuvide alusel (kolmanda sektori valdkond), objektiivse info kättesaadavus ja hoiakute muutumine ühiskonnas (meedia ning avaliku arvamuse valdkond).

Tulemusliku integratsiooni keskne küsimus on poliitiliste hoiakute vastastikune avatumaks ja tolerantsemaks muutumine.

Alamprogrammi ülesanded on

- teadvustada mitte-eestlaste potentsiaali ning teadlikult kaasata neid otsustamisse ja arendusprogrammidesse;
- rakendada Eesti mitmekultuurilise ühiskonna kontseptsiooni ning tutvustada Eestis elavate etniliste vähemuste kultuure avalikkusele.

IV.1. MISSIOON: ARENDADA MITTE-EESTLASTE, KOLMANDA SEKTORI JA RIIGIINSTITUTSIOONIDE INTEGRATSIOONIALAST KOOSTÖÖD

IV.1.1. Projektide toetamine üldkonkursi kaudu

Integratsiooni Sihtasutus – 546 338 kr

Üldkonkursile võetakse aasta ringi vastu projekte, mille tegevused ei mahu temaatiliste konkursside raamidesse. Eesmärk on toetada eelkõige uudseid ideid ja kodanikualgatust, mis riikliku programmi koostamisel ei olnud veel välja kujunenud või ei olnud oma osakaalult

piisavalt suured, et neid eraldi edendatava tegevusena programmis kirjeldada.

2003. aastal toetati üldkonkursi korras 26 projekti erinevatest tegevusvaldkondadest. Toetatud projektide nimekirjaga on võimalik tutvuda sihtasutuse veebileheküljel www.meis.ee > Integratsiooni Sihtasutus > Projektid.

Eesti radadel

Sillamäe linna Slaavi Kultuuriühingu juht Maria Smolina arvates on tähtis, et noortes tekkiks usaldus selle maa vastu, kus nad elavad. Smolina koostas projekti "Noored Eesti radadel", mida toetas Integratsioonifond. Projekti raames külastasid noored sillamäelased Mustveed, Kallastet, Tartut ja Võrut ning Pärnut. Pärnus kohtusid nad vene kultuuriühinguga "Pärnu Aplaus Pluss". Trahteris "Postipoiss" anti kontsert.

Estonija 14. 07. 2003 – Tatjana Iljina

IV.1.2. ja II.3.2. Perioodiliste teabepäevade korraldamine, informeerimine sihtasutuse tegevusest

Integratsiooni Sihtasutus – 30 000 kr

Eesmärk on anda konkreetset teavet sihtasutuse korraldatavate projektitoetuskonkursside ja muude tegevuste, samuti taotluste ja projektijärgse aruandluse kohta. Aasta jooksul esinesid siht-asutuse töötajad ülevaadetega riigieelarve-vahendite kasutamisest kümnekonnal üritusel kogu Eestis.

IV.1.4. Parimate integratsiooniprojektide aren-dusstipendiumid

Integratsiooni Sihtasutus – 35 000 kr

Igal aastal väljaantavate arendusstipendiumide eesmärk on motiveerida uusi integratsiooniprojekte välja töötama. Stipendiumile võivad kandideerida eelneva aasta jooksul elluviidud projektide väljatöötajad ja korraldajad. 2002. aasta edukate integratsiooniprojektide eest eraldati stipendiumid järgmistele organisatsioonidele: Jõhvi Noorte-keskus, projekt "Kodanikupäeva mälumäng 2002" (projekti toetas välisabi projekt "Mitmekultuuriline Eesti"), Rahvusvaheline Rahvuskultuuride Ühenduste Liit "Lüüra", projekt "Multikultuuriline Tallinn" ja Kohtla-Järve Ahtme Gümnaasium, eesti keele laagri projektid Kuressaares, Toilas ja Ahjal.

IV.2. MISSIOON: TOETADA NOORTEÜHINGUTE JA ÕPILASOMAVALITSUSTE ARENGU JÄRJEPIDEVUST, ET TAGADA MUUKEELSELE NOORTELE ROHKEM ÜHIS-TEGEVUSE VÕIMALUSI NING KUJUNDADA NENDE ÜHISKONNAPÄDEVUST

IV.2.4. Noorte koostöö ergutamine ja toetamine programmide ning projekti toetus-skeemide kaudu

„Mitmekultuuriline Eesti“, sh välisabi – 843 292 kr

Koostöös Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse ja Eesti Noorsootöö Keskusega toimus 2003. aastal ulatuslik avatud noortekeskuste arengukava koostamise, rakendamise ja hindamise mitmeetapiline koolitus. Koolitajad olid MTÜ Clarus ja AS ESKO Koolitus. Koolituse lõpetas 48 noorsootöötajat 34 avatud noortekeskusest. Koolituse tulemusena valmisid osalenud noortekeskuste arengukavad.

Arengukavades ettenähtud tegevuste rahastamiseks korraldati sügisel avalik projektikonkurss, kuhu laekus 20 taotlust. Rahastati kaheksat projekti kogumalus 510 145 krooni. Projektide

tegevused toimuvad ajavahemikul detsember 2003 kuni september 2004. Tegemist on noorte omaalgatuslike, uuenduslike ning kogukondi lähendavate projektidega.

Talvel alustati õppematerjali koostamist, mille eesmärk on hõlbustada avatud noortekeskuste arengukavade iseseisvat koostamist, rakendamist ja hindamist. Õppematerjali koostab ESKO Koolitus.

Loksa koolinoorte meediakeskus teeb saateid kaabel-Tvsse

Loksa õpilaste meediaprojekti raames algab uuest aastast kohalikus kaabel-TVs eesti ja vene koolide vaheline viktoriin.

Mihkel Tiksi juhitud noorte meediakeskus "Loksa Televisioon" sai Integratsiooni Sihtasutuselt toetuse Loksa I keskkooli ja vene gümnaasiumi õpilaste viktoriiniisaadete tegemiseks.

Sõnumitooja 10. 12. 2003 – Ülle Tamm

Haridusprogrammide Keskus – 92 700 kr

Korraldati avalik projektikonkurss ja toetati nelja projekti, mille eesmärk oli elavdada eri rahvustest noorte ühistegevust avatud noortekeskustes.

- MTÜ Röpina Avatud Noortekeskuse projekti raames tutvuti Röpina Vallavalitsuse tööga, paikkonna kultuurieluga ning noorte võimalustega osaleda kohaliku elu elavdamises noortele sobivate tegevusvormide leidmisel.
- MTÜ Keila Avatud Noortekeskuse projektides keskenduti diskorite koolitusele, saadi juurde kohalike noorteürituste korraldajaid.
- Tähe Noorteklubi MTÜ projekti tulemusena ilmus noortelehe Ämblik venekeelne lisaleht, millel koolides tehtud küsitluste andmetel oli suur kõlapind ning mis andis Tartu venekeelsetele noortele ülevaate Tartu noortetööst.

- MTÜ Alatskivi Noortekeskuse projekti „Mehised ametid“ käigus tutvustati Alatskivi ja selle ümbruse noortele piirivalvekordoni ja päästeameti tööd, korraldati õppusi ja võistlusi (nt esmaabi, matkatarkused, enesekaitse, vetelpääste jne).

IV.2.6. Noorteühingute arengukavade uuring

**Haridusprogrammide Keskus –
2100 kr**

Et saada ülevaadet noorteühingute tegevussuundadest ning nende kaasamise võimalustest noorsootöösse, toetati projekti „Noorteühingute arengukavad – uuring ja käsiraamat“. Valminud uuringu ja koolitusmaterjalide põhjal korraldatakse 2004. aastal noorteühingute liidrite koolitused.

IV.3. MISSIOON: ARENDADA

MITMEKÜLGSEMALT VÄLJA
INTEGRATSIOONITEMAATIKA EESTI- JA
VENEKEELSES MEEDIAS; TEKITADA NING
LAIENDADA EESTI- JA VENEKEELSE MEEDIA
ÜHISOSA; SUURENDADA VENE-KEELSE MEEDIA
INTERAKTIIVSUST; PARANDADA VENE-KEELSE
INSTITUTIONAAL-UTILITAARSE INFO KÄTTESAA-
DAVUST JA KVALITEETI MEEDIAS, ET
SOODUSTADA VENEKEELSE ELANIKKONNA
SOTSIAALSET OSALUST

IV.3.2 ja IV.5.1. Eesti-, vene- ja kakskeelsete hooajaliste (sh interaktiivsete) telesaadete loomine

Integratsiooni Sihtasutus – 358 494 kr

Vene- ja kakskeelsete telesaadete konkursi eesmärgid on suurendada televisiooni rolli integratsioonalases kommunikatsioonis, muuta vene-keelse elanikkonna seniseid vaatajaharjumusi ning suurendada Eestis loodud televisioonisaadete mitte-eestlastest vaatajaskonda.

Konkursi korras toetati kolme telesaatesarja:

- MTÜ Subboteja 6 saadet “Subboteja+Press”;
- Eesti Televisiooni venekeelsete saadete toimetuse kakskeelse dokumentaalsarja “Это Я / See olen Mina” 10 saadet ja kakskeelse noortesaadete sarja “Inter-Aktiiv” 8 saadet;
- FIE Natalia Jalviste saatesarja “Subjektiiiv” 6 saadet.

**Rootsi Kuningriigi Suursaatkond Tallinnas –
168 350 kr**

Toetati OÜ Haridusmeedia noorte meediaharidusprojekti saadete tsükli “Uudistaja” (10 saadet) Eesti Televisioonis. Saatesarja juurde kuulub ka meediahariduslik veebilisa haridusportaal www.vedur.ee.

2002. aasta sügisel alustas projekt kakskeelsena ning on kandnud otsese meediaõppe kõrval ka eesti- ja venekeelsete noorte kokkusaamispaiga funktsiooni. “Uudistaja” on projekt nii lastele ja noortele kui ka koolidele ja õpetajatele. Sisaldades telesarja, veebiajakirja ja pidevalt täienevat õppematerjalide paketti, saab “Uudistajat” edukalt kasutada üldhariduskooli meediaõppes.

IV.3.3. Raadiokanalite venekeelsete program-mide ühiskonnaelu- ja integratsiooni-teemaliste saadete toetamine

**EL Phare eesti keele õppe programm –
595 249 kr**

Konkursi kaudu toetati eesti- ja venekeelsete raadiokanalite koostööprojektina loodud integratsiooniteemalisi saatesarju, mis olid eetris 2002/2003. aastal:

- Raadio Ruut / Raadio Kuma kakskeelne saatesari “Seriiaal”;
- Raadio Kuku / 100FM kakskeelne saatesari “Päevavargad/Zevaki”.

Kuuldemäng muukeelse kooli gümnaasiumile ja põhikooli vanemale astmele

Kuuldemäng "Mis teha, Ann?" on lisamaterjal muukeelse kooli gümnaasiumiosale ja sõltuvalt õpilaste keeletasemest ka põhikooli vanemale astmele. Õppevara koosneb töövihikust ja viiest 60minutilise helilindist ning on mõeldud eelkõige kuulamisoskuse arendamiseks. Helilintidel esitavad kuuldemängu tuntud Eesti näitlejad.

Õppematerjali on saanud tasuta kõik Eesti venekeelsed üldhariduskoolid.

„Mitmekultuuriline Eesti“ 574 428 kr, sh välisabi – 464 684 kr;

Integratsiooni Sihtasutus – 65 000 kr (sh 20 256 määratud 2004. aasta tegevusteks)

2003. aasta esimesel poolel toetati 2002. aastal alanud ukrainakeelseid lastesaateid ning valge-venekeelseid saateid. 2003. aasta juulis sõlmiti Eesti Raadio venekeelse programmiga Raadio 4 leping, mille kohaselt on septembrist 2003 kuni juulini 2004 eetris saated juudi kogukonnale ja ukrainakeelsed saated täiskasvanutele; jätkub 2002. aastal alustatud ukrainakeelsete laste-saadete sari „Ljusterko“.

IV.4. MISSIOON: SUURENDADA MEEDIA- JA INFOVALD-KONNA PROFESSIONAALIDE ARVU MITTE-EESTLASTEST NOORTE SEAS; KASVATADA REGULAARSE MEEDIA-TARBIMISE HARJUMUSEGA NING INFOÜHISKONNAS ORIENTEERUDA OSKAV UUS MITTE-EESTLASTE PÕLVKOND

IV.4.4. Meediaharidusprogrammi väljatöötamine ning rakendamine venekeelsetes põhi- ja keskkoolides

„Mitmekultuuriline Eesti“ 79 712 kr, sh välisabi – 31 712 kr;

Integratsiooni Sihtasutus – 250 000 kr määratud 2004. aasta tegevusteks

Haridusprogrammide Keskus – 67 990 kr

Välisabiprojekt „Mitmekultuuriline Eesti“ koolitas koostöös MTÜga Noorte Meediaklubi põhikoolide ja gümnaasiumide kooliõpetajate tegijaid.

Haridusprogrammide Keskus koostöös Kesk-Eesti Arenduskeskusega valmistas ette katsekoolituse materjalide alusel õpetajale õpiku „Meediaõpetus üldhariduskoolis“, mis antakse välisabiprojekti toetusel välja eesti ja vene keeles ning mida saab kasutada koolides meediaõppes ja ka täiendus-õppes.

IV.5. MISSIOON: TIHENDADA EESTLASTE JA MITTE-EESTLASTE OMAVAHelist SUHTLEMIST; TEKITADA JA ARENDADA KULTUURIDEVAHELIST DIALOGI

IV.5.1. Keeleõppesaadete loomine

EL PHARE eesti keele õppe programm – 2 111 000 kr

2002. aastal korraldatud konkursi tulemusena valmisid järgmised keeleõppe telesaated ja videomaterjalid.

- Informatiivsed telesaated pealkirjaga "Teine keel", mis vaatlesid paljutahulist eesti keele õpetamise teemat ajakirjanduslikul moel. Neis anti ülevaate valdkonna hetkeseisust 2003. aasta sügisel. 6-osalises saatesarjas esitasid oma arvamusi nii eksperdid (st keelepoliitika kujundajad, keeleõpetajad) kui ka õppijad isiklike kogemuste põhjal.
- 12 keeleõpetuslikku telesaadet – telesari "A & O" – pakuvad autentset eestikeelset kõnet huvitavates olukordades, mis on

esitatud kõitva reisina läbi Eesti. Sarja eesmärgid on julgustada mitte-eestlasi jälgima eestikeelset vestlust ja toetada üksikute õppijate motivatsiooni, mitte ainult õpetada keelt. Arusaadavust tagavad eestikeelsed subtiitrid.

- "Vaata, kuula, räägi!" on muukeelsele täiskasvanud kesktasemel keeleõppijale eesti keele õppekomplekt, mida saab kasutada ka gümnaasiumi vanemas astmes. Õppekomplekt on mõeldud eelkõige lisamaterjalina keeleõpetajatele ja -õppijatele. Komplekti kuuluvad õppija töövihik, õpetajaraamat ja videokassett. Viimasel on 20 video- ja filmikatkendit erinevatest eesti mängu-, tõsielu- ja nukufilmidest ning telesaadetest, mille juurde on koostatud keeleõppeülesanded.

Kõik telesaadete salvestised ning videoõppekomplekt on saadetud tasuta kasutamiseks keelefirmadele ja raamatukogudele.

Keel Arvolt ja Olgalt

12osaline telesari «A ja O» on mõeldud eelkõige keeleoskuse lihvimiseks eesti keelt kesktasemel valdavatele venelastele. Seriaalis tutvustab näitleja Arvo Kukumägi venelannast moefotograafile Olga Makinale eestlasi ja Eestimaad. Nad sõidavad päevinäinud Moskvišiga ringi Eesti kaunites paikades, kohtudes nii värvikate maainimeste kui ka igapäevases meediasäras suplevate prominentidega (Carmen Kass, Anu Saagim jt). Seepärast on sarja peale keeleõppijate huvitav vaadata teistelgi – see on otsekui tosin huvitavat isikusaadet, mida võrdsustab sama põnevate isiksuste Kukumäe ja Makina omavaheline suhtlus.

Estonija 05. 11. 2003 – Olga Tarassova

IV.5.5. Kakskeelsete ajalehtede ja trükiste väljaandmine

**EL PHARE eesti keele õppe programm –
461 053 kr**

Visuaalsete õppevahendite komplekt

Loodi suureformaadiliste piltkaartide komplekt, et tekitada vaatajas huvi Eesti tundmaõppimise vastu ja kujundada positiivsemat suhtumist Eestisse kui kodumaasse. Komplekt koosneb illustreeritud Eesti kaardist ja 15 maakonna plakatist. Kaardidel on piltide toel kujutatud eestlaste eluolu 21. sajandi alguses, ajaloolisi ja looduslikke vaatamisväärsusi, loomi, linde, taimi, kalu jms. Sihtrühma – vene õppekeelega kooli 1.–9. klassi õpilasi – arvestades on kujutatavate objektide valikul silmas peetud kokkupuutepunkte Eesti ja Venemaa vahel.

Piltkaartide komplektidega on varustatud kõik Eesti vene õppekeelega koolid ning eesti õppekeelega koolid piirkondades, kus on suur mitte-eestlaste osakaal.

IV.6. MISSIOON: TOETADA MITTE-EESTLASTE ÕIGUSLIK-POLIITILIST INTEGRATSIOONI

IV.6.2. Kodakondsuseksami sooritamise ja kodakondsuse taotlemiseks vajaliku praktilise informatsiooni levitamiskompleksi väljatöötamine ja rakendamine

**Ameerika Ühendriikide Suursaatkond Tallinnas
– 10 686 kr**

Alustati „Kodaniku käsiraamatu“ koostamist. Projekti tulemusena valmib 2004. aastal nii eesti kui ka vene keeles kuni 350-leheküljeline teatmik, mis lihtsas keeles selgitab riigis elavatele inimestele nende õigusi ja kohustusi, kodanikualgatuse realiseerimise võimalusi, riigi ja kohaliku oma-valitsuse pakutavaid teenuseid ning annab praktilisi näpunäiteid, kuidas täita ja planke, vorme jmt riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustega suhtlemiseks.

Käsiraamatu ülesanne on viia riik kodanikule lähemale ja muuta riigi toimimine kodanikule, sealhulgas muukeelsele kodanikule, mõistetavamaks.

Mõiste *kodanik* ei tähista selles projektis mitte ainult Eesti kodakondsusega inimest, vaid kõiki Eestis legaalselt elavaid inimesi.

IV.6.3. Noortele mõeldud ühisürituste, debattide ja teiste tegevuste korraldamine poliitilis-õigusliku integratsiooni teema-del

„Mitmekultuuriline Eesti“, sh välisabi – 229 988 kr

Toetati kodanikupäevaga (26. november) seotud ürituste korraldamist. Toetuse sai viis projekti, mis eri etappides hõlmasid peaaegu kõiki Ida-Virumaa põhikoole ja gümnaasiume. Partneritena kaasati projektidesse Lõuna- ja Lääne-Eesti üldharidus-koole, riigiasutusi ning mittetulundusühinguid. Kõik toetuse saanud projektid sisaldasid viktoriine või väitlusõhtuid õiguslik-poliitilise integratsiooni teemadel.

2003. aasta oktoobris toetati Briti Nõukogu eestvedamisel korraldatud seminari „Becoming Active Citizens“ ühiskonnaõpetuse õpetajatele. Seminari eesmärk oli tutvustada aktiivõppe-meetodite rakendamist ühiskonnaõpetuse tundides.

IV.6.5. Lisamaterjalide koostamine Eesti põhiseaduse ja kodakondsuse seaduse tundmise eksamiks valmistujatele

„Mitmekultuuriline Eesti“, sh välisabi – 235 669 kr

Integratsiooni Sihtasutus, sh 30 000 kr määratud 2004. aasta tegevusteks

Märtsis sõlmiti Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse, Kodakondsus- ja Migratsiooniameti ning ASiga Eesti Põlevkivi koostöölepe, mille eesmärk on toetada Eesti Põlevkivi kodakondsuseta töötajate ettevalmistamist eesti keele ja Eesti seaduste tundmise eksamiks. Koostöökokkuleppe raames valmistab REKK ette õppe- ja infomaterjale, trükiti juurde ka eksamil kasutatavate seaduste tekste.

Eesti Põlevkivi töötajad alustavad keeleõpinguid

Ligi 250 AS Eesti Põlevkivi töötajat on ennast registreerinud eesti keele õppe kursustele, mis peaks aitama neil tulevikus sooritada kodakondsuseksamit. Kursused toimuvad vastavalt varasemale neljapoolsele kokkuleppele Eesti Põlevkivi, Kodakondsus- ja Migratsiooniameti, Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse ning Integratsiooni Sihtasutuse vahel.

Õppetööga alustatakse augustis ja septembris ning teadmisi saab omandada vastavalt inimese töögraafikule nii õhtusel kui ka päevasel ajal. Kursused lõppevad vastava riikliku tasemeeksamiga.

Kirde Ekspress

03. 07. 2003

IV.6.6. Kodakondsus- ja Migratsiooniameti veebilehekülje toetamine

„Mitmekultuuriline Eesti“, sh välisabi – 35 778 kr

Toetati Kodakondsus- ja Migratsiooniameti väljaantavate infovoldikute lisatiraažide trükkimist ning veebilehe www.kodanik.ee materjalide uuendamist ja täiendamist.

IV.6.7. Töö määratlemata kodakondsusega isikutega

Ameerika Ühendriikide Suursaatkond Tallinnas – 277 524 kr

Toetati MTÜ "Lapsele oma kodu" Narva tööühma projekti "Dokumenteerimata inimeste integreerimine Eesti ühiskonda",

aidates nii Ida-Virumaal ja Tallinnas inimesi, kes pole senini suutnud oma Eestis viibimist legaliseerida. Neid abistati isikut tõendavate dokumentide ja elamislubade vormistamisel. 2004. aastal ilmub vastav teabe-materjal. Kogutoetus Ameerika Ühendriikide saatkonnalt on 363 750 krooni.

V. OSA

“RIIKLIKU PROGRAMMI JUHTIMINE, HINDAMINE JA ASUTUSTE TEGEVUSVÕIME SUURENDAMINE”

Osa kokku 11 370 365 krooni

„Integratsiooniprotsessi kajastumine Eesti meedias 2002. aastal“.

V.1.1. Integratsiooniprogrammi juhtkomitee töö korraldamine

Integratsiooni Sihtasutus – 90 003 kr

Toetati riikliku integratsiooniprogrammi 2002. aasta ülevaateraporti koostamist.

V.1.2. Integratsiooniuringute ja -projektide hindamise korraldamine ning aasta- raamatu väljaandmine

„Mitmekultuuriline Eesti“, sh Integratsiooni Sihtasutus – 70 000 kr (sh 18 080 kr määratud 2004. aasta tegevusteks)

Integratsiooni meediamonitooring

Telliti elektrooniline meediamonitooring, mille abil on iga päev võimalik saada ülevaade nii eesti- kui ka venekeelses pressis ilmunud materjalidest Integratsiooni Sihtasutuse ja välisabi projektide kohta.

Iga kahe kuu järel analüüsitakse käsitletud teemade ja kajastatud programmide esinemis- sagedust ning meedia kaudu avaldatud hoiakut integratsiooniga seonduva tegevuse suhtes.

Kogutud materjalid on aluseks Balti Ajakirjandus-uurijate Assotsiatsiooni tehtavale süvaanalüüsile.

Balti Ajakirjandusuurijate Assotsiatsiooni meedia-uurijad on alates 1999. aastast pidevalt ja süsteemselt hinnanud integratsiooniprotsesside kajastamist eesti- ja venekeelses ajakirjanduses. On avaldatud eesti-, vene- ja ingliskeelne kokku-võte

Rahvusvahelise konverentsi “Mitmekultuuriline Eesti” ettekannete kogumik

On avaldatud 24. ja 25. oktoobril 2002. aastal Tallinnas toimunud rahvusvahelise konverentsi “Mitmekultuuriline Eesti” ettekannete kogumik. Konverentsi eesmärk oli võrrelda Eesti ja teiste riikide kogemusi ühiskonna ühtlustumise ja kultuuriliste erinevuste säilitamise vahelise tasakaalu saavutamisel.

Lisaks Eesti ekspertidele esines konverentsil mitmeid integratsioonivaldkonna tippspetsialiste Kanadast, Ameerika Ühendriikidest, Inglismaalt, Rootsist, Soomest ja Saksamaalt, kes esitasid oma seisukohti ning tõmbasid paralleele teiste riikide kogemusega.

V.1.3 ja V.1.4. Integratsiooni Sihtasutuse riigi- eelarvelised tegevuskulud, sh välisabi- projekti „Mitmekultuuriline Eesti“ ning EK PHARE programmi kaasfinantseerimine

Integratsiooni Sihtasutus – 4 212 284 kr

Sihtasutuse tegevuskulud, välisabi projekti „Mitmekultuuriline Eesti“ kaasfinantseerimine, PHARE programmi tegevuse korraldamise finantseerimine.

Haridus- ja Teadusministeerium – 450 000 kr

EL PHARE programmi kaasfinantseerimine.

EL PHARE programm – 1 613 235 kr

EL PHARE eesti keele õppe programmi tegevuste plaanimine ja korraldamine.

Haridus- ja Teadusministeerium – 974 472 kr (sh 256 051 kr määratud 2004. aasta eelarvesse)

EL PHARE eesti keele õpe ja eestikeelne õpe muukeelsele elanikkonnale 2003/004-582.03.04 kaasfinantseerimine, Integratsiooni Sihtasutuse PHARE 2003 administratiivüksus (programmi-ametniku tugiüksus).

EL PHARE 2003 programm – 37 200 kr

2003. aasta novembris alustatud EL PHARE eesti keele õppe projekti juhtimis- ja halduskulud.

V.2. MISSIOON: KORRALDADA RIIKLIKU PROGRAMMI HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUMI VASTUTUSALA JUHTIMINE JA HINDAMINE, ET TAGADA PROGRAMMI ARENG, TÕHUS RAKENDAMINE JA PÕHIEESMÄRKIDE SAAVUTAMINE

Haridusprogrammide Keskus – 887 320 kr

Rakendati riikliku integratsiooniprogrammi tege-vuskavasid Haridus- ja Teadusministeeriumi vastutusalas vastavalt ministeeriumi ja sihtasutuse vahelisele lepingule. Haridusprogrammide Keskuse juhtida, korraldada ja hinnata olid 2003. aastal alamprogrammide „Haridus“ 11 valdkonda, alamprogrammi „Etniliste vähemuste haridus ja kultuur“ üks valdkond, alamprogrammi „Ühiskonna-pädevus“ kaks valdkonda. Koostöös ministeeriumiga koostati riikliku integratsiooniprogrammi tegevuskavade projekt aastateks 2004–2007.

V.3. MISSIOON: SUURENDADA INTEGRATSIOONIGA SEOTUD ASUTUSTE TEGEVUSVÕIMET, SEALHULGAS PARANDADA VENEKEELSE INSTITUTIONAAL-UTILITAARSE INFO KÄTTESAADAVUST JA KVALITEETI ASUTUSTES

V.3.3. Integratsiooni Sihtasutuse juhtkonna ja töötajate koolitus ning tehnilise baasi tugevdamine

„Mitemkultuuriline Eesti“, sh välisabi – 133 011 kr

Kevadel tähistas sihtasutus oma 5. aastapäeva ettekannete, kontserdi ja trükiste väljapanekuga. Jätkus sihtasutuse veebilehekülje haldamise keskkonna uuendamine.

Aasta teisel poolel toimus sihtasutuse töötajatele mitmeetapiline lepinguõiguse koolitus. Muu hulgas käsitleti intellektuaalse omandi aktuaalseid küsimusi.

V.3.4. Kodakondsus- ja Migratsiooniameti ametnike koolitus

„Mitemkultuuriline Eesti“, sh välisabi – 82 760 kr

Kodakondsus- ja Migratsiooniameti ametnikele korraldatud koolitusel küsitlustehnikast, suhtlemisest raske kliendiga ning vene keel kesk- ja kõrgtasemel osales 74 ameti töötajat.

V.3.5. Koolitused teistele ministeeriumitele ja riigiasutustele

„Mitemkultuuriline Eesti“, sh välisabi – 521 208 kr

Suvel korraldatud avaliku arendusprojekti konkursi „Kohaliku omavalituse muukeelse elanikkonna integratsiooni meetmed ja mõõdikud“ tulemusena sõlmiti leping Eesti Avaliku Halduse Instituudiga. Lepingu kohaselt töötatakse 2004. aastal välja meetmed ja mõõdikud integratsiooniprotsessi tõhustamiseks kohaliku omavalitsuse tasandil ning koostööks riikliku integratsiooniprogrammiga; koostatakse kohalike omavalitsuste institutsioonide esindajaid integratsiooni küsimustes abistav käsiraamat ning esitletakse meetmeid ja mõõdikuid tutvustavat käsiraamatut.

EL Phare eesti keele õppe programm –

2 298 872 kr

EL Phare programmi ekspertabi oli suunatud Integratsiooni Sihtasutuse ja integratsiooni-projektide sihtrühma haldussuutlikkuse tõstmisele.

Hinnati põhjalikult sihtasutuse juhtimisprotseduure ja sisekontrolli korraldust, mille tulemusena koostati protseduuride käsiraamat. Anti vahehinnang kogu Phare eesti keele õppe programmile, vaadeldes tegevusi nende suhetes riikliku integratsiooni-programmiga, ning hinnang projekti rakendamise tõhususele ja mõjule.

Programmi hindasid neutraalsed vaatlejad – audiitor- ja konsultatsioonifirma PriceWaterhouseCoopers konsultandid.

Teise eesmärgi saavutamiseks korraldati koolitus 150-le MTÜ-de esindajale, kes olid seotud integratsiooniprojektidega. 32tunnise koolituse jooksul käsitleti Euroopa Liidu abi peamisi põhimõtteid mittetulundussektori tasandil, projektitöö planeerimist ja juhtimist, projekti raamatupidamisarvestust ja projektitoetuste taotlemise tingimusi.

FINANTSARUANDED 2000-2003 FINANCIAL STATEMENTS 2000-2003

1. Tulud / Income	2000/ EEK	2001/ EEK	2002/ EEK	2003/ EEK
1.1. Eraldised ja toetused riigieelarvest <i>Financing from the State Budget</i>	5 768 000	8 000 000	8 500 000	7 931 110
1.2. Eraldised ja toetused juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt <i>Transfers and contributions</i>	14 598 648	21 286 263	24 556 395	37 733 040
1.3. Finantstulud (intressid, valuuta kursivahed) <i>Income from operating activities</i>	16 256	40 737	125 541	153 270
1.4. Muud tegevustulud <i>Other income</i>	16 894	10 317	150 601	7 750 901
Tulud kokku / Total income	20 399 798	29 337 317	33 332 537	53 568 321
2. Kulud / Expenses				
2.1. Sihtasutuse tegevuskulud <i>Operating expenses</i>	3 728 611	6 241 412	7 330 001	8 911 966
2.2. Finantskulud (trahvid, valuuta kursivahed) <i>Expenses from operating activities</i>	0	22 944	0	596
2.3. Toetused <i>Contribution to projects</i>	16 974 479	22 914 080	25 635 340	44 279 535
Kulud kokku / Total expenses	20 703 090	29 178 436	32 965 341	53 192 097
3. Põhivara kulum / Amortization	75 698	172 571	233 154	327 574
4. Eelmise aasta ületulev jääk / Transfer from the previous year	455 253	76 263	62 573	166 549
Tulem aasta lõpuks / Annual result	76 263	62 573	196 615	215 199
Administreeritavate vahendite kogusumma võetud kohustuste järgi (sõlmitud lepingud sh. välisabi kasutamiseks, nõukogu ja hindamiskomisjonide otsused vahendite eraldamisest) ja välisabi, mille väljamaksed teostati abiandja poolt / Total amount of funds subject to administration according to assumed obligations (contracts agreed upon including those for the use of foreign aid, the decisions of the council and evaluation commissions to grant funding) and payments of which were made by the provider of this aid	35 229 084	38 446 565	38 090 392	59 359 958

INTEGRATSIOONI SIHTASUTUSE NÕUKOGU 2003-2004 GOVERNING BOARD OF THE INTEGRATION FOUNDATION 2003- 2004

Alates 11.06.2004.a. on vastavalt põhikirja muudatusele nõukogu liikmete arv vähendatud 7-le
From June 11th 2004 the number of the members is reduced to 7 by the change of the Statute.

	Nimi Name	Ametikoht Position	Märkused Notes
Nõukogu liikmed alates 11.06.2004 Members of the Governing Board from June 11th 2004			
1	Paul-Eerik Rummo	Rahvastikuminister, nõukogu esimees <i>Minister without portfolio for Population Affairs, Chairman of the Board</i>	
2	Toivo Maimets	Haridus- ja teadusminister, nõukogu aseesimees <i>Minister of Education and Research, Deputy Chairman of the Board</i>	
3	Sergei Ivanov	Riigikogu liige <i>Member of Parliament (Riigikogu)</i>	
4	Ants Pauls	Riigikogu liige, nõukogu aseesimees <i>Member of Parliament (Riigikogu), Deputy Chairman of the Board</i>	
5	Einike Uri	Siseministeerium, rahvastiku asekancler <i>Deputy Secretary-General for Population Affairs, Ministry of Internal Affairs</i>	
6	Ignar Fjuk	Ühenduse Alkoholivaba Eesti (AVE) esimees <i>Chairman of the Estonian Temperance Union</i>	
7	Mati Heidmets	Tallinna Pedagoogikaülikooli rektor <i>Rector of the Tallinn Pedagogical University</i>	
Nõukogu liikmed 2003/2004 Members of the Governing Board 2003/2004			
	Eldar Efendijev	Rahvastikuminister, nõukogu esimees <i>Minister without portfolio for Population Affairs, Chairman of the Board</i>	Volitused kuni 06.05.2003 <i>Expiry of the term of office 06.05.2003</i>
	Ignar Fjuk	Ühenduse Alkoholivaba Eesti (AVE) esimees <i>Chairman of the Estonian Temperance Union</i>	Volitused alates 29.09.2003 <i>Term of office from 29.09.2004</i>
	Mati Heidmets	Tallinna Pedagoogikaülikooli rektor <i>Rector of the Tallinn Pedagogical University</i>	
	Mai Hion	Inimõiguste büroo direktor, Juriidiline osakond, Välisministeerium <i>Director, Human Rights Division, Legal Department, Ministry of Foreign Affairs</i>	Volitused 29.09.2003-11.06.2004 <i>Term of office 29.09.2003-11.06.2004</i>
	Sergei Issakov	Tartu Ülikool, Filosoofiateaduskonna emeriitprofessor <i>Professor Emeritus, Faculty of Philosophy, Tartu University</i>	Volitused kuni 19.05.2004 <i>Expiry of the term of office 19.05.2004</i>
	Sergei Ivanov	Riigikogu liige <i>Member of Parliament (Riigikogu)</i>	Volitused alates 06.05.2003 <i>Term of office from 06.05.2004</i>

Toivo Maimets	Haridus- ja teadusminister <i>Minister of Education and Research</i>	Volitused alates 06.05.2003 <i>Term of office from 06.05.2004</i>
Leo Raidma	Ida-Viru maavanema kohusetäitja <i>Acting Governor, Ida-Viru County Government</i>	Volitused kuni 19.05.2004 <i>Expiry of the term of office 19.05.2004</i>
Mailis Reps (Rand)	Haridus- ja teadusminister <i>Minister of Education and Research</i>	Volitused kuni 06.05.2003 <i>Expiry of the term of office 06.05.2003</i>
Gea Rennel	Poliitikaosakonna direktor, Välisministeerium <i>Director, Political Department, Ministry of Foreign Affairs</i>	Volitused kuni 29.09.2003 <i>Expiry of the term of office 29.09.2003</i>
Paul-Eerik Rummo	Rahvastikuminister, nõukogu esimees <i>Minister without portfolio for Population Affairs, Chairman of the Board</i>	Volitused alates 06.05.2003 <i>Term of office from 06.05.2004</i>
Tiit Sepp	Ministeeriumi nõunik, Siseministeerium <i>Adviser to the Ministry, Ministry of Internal Affairs</i>	Volitused kuni 19.05.2004 <i>Expiry of the term of office 19.05.2004</i>
Mihhail Stalnuhhin	Riigikogu liige <i>Member of Parliament (Riigikogu)</i>	Volitusedc kuni 06.05.2003 <i>Expiry of the term of office 06.05.2003</i>
Veera Sibrik	Direktor, Kohtla-Järve Vene Gümnaasium <i>Director, Kohtla-Järve Russian Gymnasium</i>	Volitused kuni 29.09.2003 <i>Expiry of the term of office 29.09.2003</i>
Lilia Zujeva	Välisfinantseerimise osakonna peaspetsialist, Rahandusministeerium <i>Chief Specialist of Foreign Financing, Foreign Financing Department, Ministry of Finance</i>	Volitused kuni 19.05.2004 <i>Expiry of the term of office 19.05.2004</i>
Andra Veidemann	Eesti Vabariigi presidendi nõunik <i>Advisor to the President of Estonia</i>	Volitused kuni 19.05.2004 <i>Expiry of the term of office 19.05.2004</i>
Vladimir Velman	Riigikogu liige <i>Member of Parliament (Riigikogu)</i>	Volitused kuni 11.06.2004 <i>Expiry of the term of office 11.06.2004</i>

TÖÖTAJAD STAFF

Mati Luik Sihtasutuse juhataja / Director	<i>mati.luik@meis.ee</i>
Kristina Pirgop Juhataja abi / Aid to the Director	<i>kristina.pirgop@meis.ee</i>
Kristina Riis Sekretär-assistent / Secretary-assistant	<i>kristina.riis@meis.ee</i>
Raido Valdre Peraamatupidaja / Chief Accountant	<i>raido.valdre@meis.ee</i>
Ülle Kraft Raamatupidaja / Accountant	<i>ylle.kraft@meis.ee</i>
Hille Hinsberg Avalike suhete juht/ Head of Public Relations	<i>hille.hinsberg@meis.ee</i>
Kaie Kõrtsini Infosüsteemide haldur/ Manager of Information Systems	<i>kaie.kortsini@meis.ee</i>
Kristi Lillemägi Struktuurifondide projektide koordinaator/ Coordinator of Structural Funds Projects	<i>kristi.lillemagi@meis.ee</i>
Katrin Tamme Noorsootöö projektijuht /Project Manager (Youth Projects)	<i>katrin.tamme@meis.ee</i>
Eda Silberg Välisabi projekti „Mitmekultuuriline Eesti“ projekti koordinaator / Project Coordinator, External Assistance Project „Multicultural Estonia“	<i>eda.silberg@meis.ee</i>
Kaie Saar Välisabi projekti „Mitmekultuuriline Eesti“ projektijuht (meediavaldkond) / Project Manager, External Assistance Project „Multicultural Estonia“ (Media)	<i>kaie.saar@meis.ee</i>
Kätlin Kõverik Välisabi projekti „Mitmekultuuriline Eesti“ projektijuht (haridusvaldkond) / Project Manager, External Assistance Project „Multicultural Estonia“ (Education)	<i>katlin.koverik@meis.ee</i>
Svetlana Belova Välisabi projekti „Mitmekultuuriline Eesti“ projektijuht (keelekümbelus) / Project Manager, External Assistance Project „Multicultural Estonia“ (Language Immersion)	<i>svetlana@kke.ee</i>
Karin Rätsep EL Phare programmi administratiivüksuse juht / Head of EU PHARE PO Support Unit	<i>karin.ratsep@meis.ee</i>
Hille Hinsberg EL Phare programmi administratiivüksuse projektijuht / Project Manager, EU PHARE PO Support Unit	<i>hille.hinsberg@meis.ee</i>
Ave Härsing EL PHARE Eesti keele õppe projekti koordinaator / EU PHARE Estonian Language Training Project Coordinator	<i>ave.harsing@meis.ee</i>

Kaie Kõrtsini *Kaie.kortsini@meis.ee*
EL PHARE Eesti keele õppe projekti assistent/ EU PHARE Estonian Language Training Project Assistant

Maris Raudam *Maris.raudam@meis.ee*
"Interest" tagasimaksete administraator Tallinnas / "Interest" Project Reimbursements Administrator in Tallinn

Anu Iva *anu.iva@meis.ee*
"Interest" tagasimaksete administraator Tallinnas / "Interest" Project Reimbursements Administrator in Jõhvi

Toivo Sikk *toivo.sikk@meis.ee*
Haridusprogrammide keskuse programmide juht / Programme Manager, Centre for Educational Programmes

Tuuli Pärg *tuuli.parg@meis.ee*
Haridusprogrammide keskuse programmide koordinaator / Coordinator, Centre for Educational Programmes

Reet Salu *reet.salu@meis.ee*
Haridusprogrammide keskuse projektijuht / Project Manager , Centre for Educational Programmes

Marika Flaur *marika.flaur@meis.ee*
Haridusprogrammide keskuse projektijuht / Project Manager , Centre for Educational Programmes

Evelin Müüripeal *Evelin.myyripeal@meis.ee*
Haridusprogrammide keskuse projektijuht / Project Manager , Centre for Educational Programmes

Irene Käosaar *irene@kke.ee*
Keelekümbluskeskuse Eesti-poolne projektijuht /Estonian Programme Manager / Adviser, Language Immersion Centre

Peeter Mehisto *peeter@kke.ee*
Keelekümbluskeskuse Kanada-poolne projektijuht / Canadian Programme Manager / Adviser, Language Immersion Centre

Aivar Liivrand *aivar@kke.ee*
Hiliskeelekümbuluse programmi juht/ Manager, Late Immersion Programme

Kai Võlli *kai@kke.ee*
Hiliskeelekümbuluse programmi õppevara arendusjuht / Manager - Teaching Materials Development, Late Immersion Programme

Evi Mõttus *evi@kke.ee*
Hiliskeelekümbuluse programmi koolitusjuht / Late Immersion In-service Programme Manager

Mare Maxwell *mare@kke.ee*
Keelekümbluskeskuse teabekorraldaja / Immersion Centre Knowledge Manager

Lindu Kaljulaid *lindu@kke.ee*
Keelekümbluskeskuse juhiabi / Language Immersion Centre Executive Assistant